

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta Právnická

Diplomová práce

ÚPADEK FINANČNÍCH INSTITUCÍ

Plzeň 2018

Tereza DOMONKOŠOVÁ

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Úpadek finančních institucí zpracovala samostatně a odcitovala veškeré použité zdroje.

V Plzni dne 29. března 2018

Tereza Domonkošová

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat JUDr. et Mgr. Silvii Anderlové za vstřícnost při výběru individuálního tématu diplomové práce a cenné rady.

Obsah

Seznam použitých zkratk.....	1
Úvod.....	2
1. Finanční instituce.....	3
1.1 Banka.....	4
1.2 Spořitelni a úvěrní družstvo.....	12
1.3 Pojišťovna a zajišťovna.....	13
2. Postavení finančních institucí v insolvenčním zákoně.....	15
2.1 Charakteristika a průběh insolvenčního řízení.....	16
2.2 Oddlužení.....	34
2.3 Reorganizace.....	39
3. Průběh konkursního řízení.....	42
3.1 Obecná právní úprava.....	42
3.2 Úpadek finančních institucí.....	46
3.3 Úpadek tuzemské banky.....	47
3.4 Úpadek tuzemské pojišťovny.....	52
3.5 Příklad banky v úpadku.....	54
4. Specifika úpadku finančních institucí.....	56
Závěr.....	57
Resumé.....	58
Seznam zdrojů.....	59

Seznam použitých zkratk právních předpisů

InsZ	Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení
ZoPnKT	Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu
OZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
Zob	Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách
ZoOK	Zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech
ZoSÚ	Zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru
ZoP	Zákon č. 227/2009 Sb., o pojišťovnictví
ZoSauD	Zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech
OSŘ	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
ZŘS	Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních
Zákon o VSÚ	Zákon č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství
Zákon o IS	Zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích
ZoČNB	Zákon České národní rady č. 6/1993 Sb., o České národní bance

Úvod

Byť název mé diplomové práce napovídá tomu, že bude pojednáváno pouze o úpadku finančních institucí, věnuji se v první kapitole vlastního textu též popisu, definicím a právní úpravě finančních institucí, a to se zaměřením na tuzemské banky, pojišťovny a spořitelny a úvěrová družstva, jejichž případný úpadek by byl pro širokou veřejnost více než citelný, a činím tak i s ohledem na to, že téma mé diplomové práce má přesah do finančního práva, jehož ústředními postavami jsou bezesporu, mimo jiné, právě zmíněné instituce. Zbylým finančním institucím je věnována pozornost pouze okrajově.

V kapitole druhé nalezneme popis průběhu insolvenčního řízení, neb mám důvodně za to, že právě obecný průběh insolvenčního řízení je jádrem úpadku finančních institucí.

Kapitola třetí pojednává o obecné právní úpravě konkursního řízení a samotném úpadku finančních institucí, opět se zaměřením pouze na tuzemskou banku a pojišťovnu, neboli na finanční instituce důležitého významu. S třetí kapitolou souvisí i kapitola poslední, která výstižně uvádí podstatu úpadku finančních institucí.

Věnovat část diplomové práce finančním institucím, tedy pomyslné kapitole finančního práva, a část insolvenčnímu řízení, tedy insolvenčnímu právu, jsem zvolila také proto, že právě spojení finančního a insolvenčního práva je obsaženo v úpadku finančních institucí, a k materii úpadku finančních institucí považuji za nezbytné zabývat se finančními institucemi i insolvenčním řízením zvlášť a až poté ve spojení.

V textu pracuji především s platnou právní úpravou. Práce obsahuje i vlastní domněnky a úvahu a nechybí ani poznatky z mé právní praxe z oblasti insolvenčního práva. V těchto vyjádřeních jsem si kladla za cíl přiblížit probíranou tematiku způsobem nikoliv neodborným, ale spíše výstižným, a tudíž pro čtenáře poutavým.

1. Finanční instituce

Finanční instituce jsou pro účely zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (dále jen “InsZ”) vymezeny v základních ustanoveních hlavy I tohoto zákona. InsZ v ust. § 2 písm. k) stanoví, že finanční institucí se rozumí:

- banka,
- spořitelní družstvo,
- úvěrní družstvo,
- obchodník s cennými papíry, který je investičním podnikem podle čl. 4 odst. 1 bodu 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky (dále jen “obchodník s cennými papíry”),
- pojišťovna,
- zajišťovna,
- za podmínek stanovených insolvenčním zákonem i některé další osoby.

V obecných ustanoveních hlavy IV InsZ, jež upravuje úpadek finančních institucí, jsou rovněž vymezeny finanční instituce. Dle ust. § 367 odst. 1 InsZ jsou jimi:

- banka, spořitelní a úvěrní družstvo poté, kdy zanikla licence nebo povolení podle zvláštních právních předpisů upravujících jejich činnosti,
- zahraniční banka podnikající na území České republiky na základě jednotné licence podle zákona č. 21/1992 Sb., o bankách (dále jen “ZoB“),
- pobočka zahraniční banky jiné než podnikající na území České republiky na základě jednotné licence podle zákona o bankách,
- obchodník s cennými papíry,
- zahraniční obchodník s cennými papíry poskytující investiční služby na území České republiky na základě povolení podle zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu (dále jen “ZoPnKT”),
- pobočka zahraničního obchodníka s cennými papíry jiného než poskytujícího investiční služby na území České republiky na základě povolení podle ZoPnKT,
- povinná osoba, jíž se dle ust. § 3 písm. b), c) zákona č. 374/2015 Sb., o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu, rozumí finanční

instituce, jakož i finanční holdingová osoba, smíšená finanční holdingová osoba a smíšená holdingová osoba, která má sídlo na území České republiky.

Zatímco výčet finančních institucí obsažený v ust. § 2 písm. k) InsZ představuje pouze vymezení základních pojmů, výčet obsažený v ust. § 367 odst. 1 InsZ konkretizuje jednotlivé finanční instituce; nad to je tato definice téměř identická s pojmem finanční instituce definovaným v ust. § 112 odst. 1 zákona č. 91/2012, o mezinárodním právu soukromém¹. V obou výčtech se však shodně jedná o ryze právnické osoby, tedy dle ust. § 20 zákona č. 89/2012, občanský zákoník (dále jen „OZ“), o organizované útvary, o kterých zákon stanoví, že mají právní osobnost, nebo jejichž právní osobnost zákon uzná. Právní osobnost se dle ust. § 15 OZ vyznačuje způsobilostí mít v mezích právního řádu práva a povinnosti; ust. § 118 OZ stanoví, že právnická osoba má právní osobnost od svého vzniku do svého zániku.

1.1 Banka

Banky hrají významnou roli v každé vyspělé ekonomice, kterou disponuje i Česká republika. Umožňují bezproblémové fungování tržních vztahů způsobem zprostředkovávání toků finančních prostředků v podnikatelském prostředí mezi výrobcí zboží a poskytovateli služeb a též v oblasti spotřeby².

Banky lze rozlišovat na univerzální banky - bez zaměření na určitou bankovní službu, investiční banky - specializace na investiční služby, rozvojové banky - podporují rozvoj ekonomiky, exportní banky - dominantní v podpoře exportu, hypoteční banky - poskytují úvěry zajištěných zástavami, spořitelny - zaměřeny na poskytování služeb drobným střadatelům³.

¹ HÁSOVÁ, Jiřina. Insolvenční zákon: komentář. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-555-8. str. 87

² JÁNOŠÍKOVÁ, Petra a Petr MRKÝVKA. Finanční a daňové právo. 2. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-639-2. str. 62

³ JÁNOŠÍKOVÁ, Petra a Petr MRKÝVKA. Finanční a daňové právo. 2. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-639-2. str. 63

Banka je definována v ust. § 1 odst. 1 ZoB jako akciová společnost se sídlem v České republice, která přijímá vklady od veřejnosti a poskytuje úvěry a která má k výkonu přijímání vkladů a poskytování úvěrů bankovní licenci.

Prvním článkem definice banky je pojem akciová společnost. Specifika a právní úpravu akciové společnosti nalezneme v hlavě V zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (dále jen “ZoOK”). Akciovou společností, tudíž i banku, lze označit za typicky kapitálovou společnost, která se vyznačuje obligatorní existencí základního kapitálu rozděleného na akcie, absencí ručení akcionářů za dluhy společnosti a profesionalitou jejího řízení, přičemž svou konstrukcí je zaměřena na kapitálově silné podnikání, jehož chod by bylo obtížné řídit jen přičiněním vlastních akcionářů. Vyjma profesionálního řízení musí být v akciové společnosti zajištěny také dostatečné kontrolní mechanismy jejího podnikání⁴.

Vkladem se dle ust. § 1 odst. 2 písm a) ZoB rozumí peněžení prostředky, které představují závazek vůči vkladateli na jejich výplatu, a úvěr dle ust. § 1 odst. 2 písm b) ZoB odpovídá v jakékoliv formě dočasně poskytnutým peněžním prostředkům.

Co se bankovní licence týče, ZoB v ust. § 4 odst. 1, 2 a 8 stanoví, že žádost o licenci se předkládá na předepsaném formuláři společně s doklady osvědčujícími splnění podmínek (viz dále) České národní bance, která o udělení licence rozhoduje. Pro udělení licence je nezbytné dle ust § 4 odst. 5 ZoB splnit následující funkční, technické, bezpečnostní a organizační podmínky:

- zajistit průhledný a nezávadný původ základního kapitálu a dalších finančních zdrojů banky, jejich dostatečnost a vyhovující skladbu,
- splatit základní kapitál v plné výši,
- zajistit důvěryhodnost a odbornou způsobilost osoby, které má být licence udělena,

⁴ ROZEHNAL, Aleš. Obchodní právo. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Právní učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-524-1. str. 420

- zajistit důvěryhodnost a způsobilost osob s kvalifikovanou účastí na bance nebo, nejsou-li takové osoby, 20 největších akcionářů banky podle podílu na hlasovacích právech k výkonu práv akcionáře při podnikání banky,
- zajistit důvěryhodnost, odbornou způsobilost a zkušenost členů statutárního orgánu, členů správní rady a členů dozorčí rady banky a splnění zákonných požadavků na orgány banky a jejich členy,
- zajistit technické a organizační předpoklady pro výkon navrhovaných činností banky a funkční řídicí a kontrolní systém banky,
- disponovat obchodním plánem vycházejícím z navrhované strategie činnosti banky podloženým reálnými ekonomickými kalkulacemi,
- zajistit průhlednost skupiny osob s úzkým propojením s bankou,
- zajistit, že úzké propojení v rámci skupiny osob s úzkým propojením s bankou nebrání výkonu bankovního dohledu,
- sídlo banky musí být na území České republiky,
- banka musí mít alespoň 3 zaměstnance nebo fyzické osoby, kteří uskutečňují svou činnost podle příkazu jiné osoby, kteří zastávají výkonnou funkci řídicí a jsou členy jejího statutárního orgánu nebo správní rady.

V rámci opatrnosti je Česká národní banka dle ust. § 4 odst. 7 ZoB oprávněna vyžádat si opis z evidence Rejstříků trestů týkající se fyzických osob, které jsou zakladateli banky nebo jsou navrhovány na člena statutárního orgánu, člena správní rady nebo člena dozorčí rady banky. Osoba v minulosti pravomocně odsouzená pro trestný čin majetkové povahy nebo pro trestný čin, jehož skutková podstata souvisí s bankovními činnostmi, anebo pro úmyslný trestný čin spáchaný v souvislosti s podnikáním nesmí působit jako člen statutárního orgánu, člen správní rady nebo člen dozorčí rady banky. Zákon tedy vyjma základních podmínek stanovených v ust. § 4 odst. 5 ZoB klade důraz i na podmínku bezúhonnosti.

Výše základního kapitálu akciové společnosti činí dle ust. § 246 odst. 2 ZoOK alespoň 2.000.000 Kč, nebo 80.000 EUR. Základní kapitál banky je však dle ust. § 4 odst. 1 ZoB stanoven na 500.000.000 Kč, tedy pětadvacetinásobek základního kapitálu stanoveného ZoOk, což je zapříčiněno kladením důrazu na odpovědnost a soběstačnost banky.

Kromě přijímání vkladů a poskytování úvěrů je banka, za předpokladu povolení v jí udělené licenci dle ust. § 1 odst. 3 ZoB oprávněna:

- investovat do cenných papírů na vlastní účet,
- poskytovat finanční pronájem a platební služby,
- vydávat elektronické peníze,
- vydávat a spravovat platební prostředky,
- poskytovat záruky,
- otevírat akreditivy,
- obstarávat inkasa,
- poskytovat investiční služby, s tím, že se v licenci uvede, které investiční služby je banka oprávněna poskytovat a ve vztahu ke kterým investiční nástrojům,
- poskytovat finanční makléřství,
- poskytovat finanční makléřství spočívající ve zprostředkování spotřebitelského úvěru, je-li banka některou z osob oprávněných zprostředkovávat spotřebitelský úvěr podle zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru (dále jen „ZoSÚ“),
- vykonávat funkci depozitáře,
- provozovat směnářskou činnost,
- poskytovat bankovní informace,
- obchodovat na vlastní účet nebo na účet klienta s devizovými hodnotami, které nejsou investičním nástrojem, a se zlatem,
- pronajímat bezpečnostní schránky,
- provádět administraci investičních fondů a zahraničních investičních fondů, s tím, že se v licenci uvede, které ze služeb hlášení údajů je banka oprávněna poskytovat,
- vykonávat činnosti, které přímo souvisejí s činnostmi výše uvedenými.

Licence se uděluje na dobu neurčitou a není převoditelná na jinou osobu (ust. § 6 ZoB). Zánik licence však může nastat dnem, kterým nabývá právní moci rozhodnutí o odnětí licence; ke kterému se banka zrušuje, pokud se zrušuje s likvidací; od kterého podle rozhodnutí valné hromady dosavadní banka nadále nebude vykonávat činnost, ke které je třeba licence; výmazu banky z obchodního rejstříku, pokud zaniká bez likvidace; ke kterému nabylo právní moci rozhodnutí o zákazu činnosti banky na území České republiky (ust. § 7a odst. 1 ZoB). Ode dne zániku licence nesmí banka a pobočka zahraniční banky přijímat vklady a

poskytovat úvěry a provozovat další činnosti, s výjimkou těch, které jsou nezbytné k vypořádání jejich pohledávek a závazků; do doby, než vypořádá své pohledávky a závazky, se považuje za banku a pobočku zahraniční banky podle ZoB (ust. § 7a odst. 3 ZoB).

Banky, jakožto subjekty podnikatelského charakteru, se od jiných subjektů podnikatelského charakteru liší zejména předmětem svého podnikání, kterým je obchodování s penězi. Obecně lze činnost bank označit jako bankovní podnikání⁵. Zákon neumožňuje bankovní podnikání v jiné právní formě, nežli je akciová společnost. Podnikání v bankovníctví na území České republiky je ovšem umožněno i dalším typům bankovních subjektů, které alespoň zčásti naplňují definici uvedenou v ust. § 1 odst. 1 ZoB. Jsou jimi:

- zahraniční banky, které mohou podnikat v bankovníctví na území České republiky jen prostřednictvím své organizační složky, přičemž podmínka tuzemské bankovní licence je vyžadována,
- banky se sídlem v členském státu Evropské unie, které mohou v České republice podnikat prostřednictvím svých poboček v bankovníctví bez tuzemské bankovní licence, a to pouze na základě oprávnění k výkonu činnosti, které jim bylo uděleno v zemi jejich sídla,
- banky se sídlem v jiných státech, které v souladu s mezinárodní smlouvou a na základě vyhlášky České národní banky mohou při podnikání v bankovníctví na území České republiky požívat stejných výhod jako subjekty se sídlem v členských státech evropské unie⁶.

V případě zahraniční banky se dle ust. § 5 ZoB žádost o licenci předkládá na předepsaném formuláři České národní bance, která o udělení licence rozhoduje. Pro udělení licence jsou zákonem stanoveny tyto podmínky:

- dostatečný objem a průhlednost původu finančních zdrojů poskytnutých zahraniční bankou její pobočce s ohledem na rozsah a rizikovost činnosti pobočky, přičemž minimální výše poskytnutých finančních zdrojů činí 500.000.000 Kč,

⁵ BAKEŠ, Milan. Finanční právo. 6., upr. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-440-7. str. 474

⁶ BAKEŠ, Milan. Finanční právo. 6., upr. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-440-7. str. 475

- důvěryhodnost zahraniční banky a její dostatečná finanční síla s ohledem na rozsah činností pobočky,
- odborná způsobilost, důvěryhodnost a zkušenost osob navrhovaných do vedení pobočky,
- technické a organizační předpoklady pro výkon navrhovaných činností pobočky, funkční řídicí a kontrolní systém pobočky,
- obchodní plán vycházející z navrhované strategie činnosti pobočky podložený reálnými ekonomickými kalkulacemi,
- průhlednost skupiny s úzkým propojením, ke které patří zahraniční banka (dále jen „Skupina“),
- úzké propojení v rámci Skupiny nebrání výkonu bankovního dohledu,
- ve státě, na jehož území má Skupina úzké propojení, nejsou právní ani faktické zábrany k výkonu bankovního dohledu,
- zahraniční banka hodlající působit prostřednictvím své pobočky na území České republiky musí mít zapsané sídlo a skutečné sídlo ve stejném státě,
- nad zahraniční bankou je vykonáván dohled, který je srovnatelný s bankovním dohledem vykonávaným v členských státech,
- právní řád země sídla zahraniční banky nestanoví žádné překážky bránící efektivní výměně informací mezi Českou národní bankou a orgánem dohledu zahraniční banky,

příčemž k žádosti o licenci je nezbytné doložit podklady osvědčující splnění uvedených podmínek.

V případě banky se sídlem v členském státu Evropské unie zákon umožňuje podnikat v bankovníctví i bez založení pobočky, pokud jejich provozování nemá charakter trvalé hospodářské činnosti (ust. § 5a odst. 1 ZoB). Podnikání v bankovníctví takovéto banky se sídlem v členském státu Evropské unie probíhá na základě oprávnění, tzv. principu jednotné bankovní licence či též jednotné licence⁷.

Právní úpravu jednotné bankovní licence nalezneme v ust. § 5c a násl. ZoB. Zákon stanoví, že banky se sídlem v členském státu Evropské unie mohou přijímat

⁷ BAKEŠ, Milan. Finanční právo. 6., upr. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-440-7. str. 475

vklady od veřejnosti, poskytovat úvěry, provozovat finanční pronájem, poskytovat platební služby a vydávat elektronické peníze, vydávat a spravovat platební prostředky, jestliže se nejedná o poskytování platebních služeb a vydávání elektronických peněz, poskytovat záruky, obchodovat na vlastní účet nebo na účet klienta s nástroji peněžního trhu, s peněžními prostředky v cizích měnách, s futures, opcemi a nástroji, jejichž hodnota se vztahuje k měnovým kursům, úrokové míře nebo úrokovému výnosu, s investičními cennými papíry, účastnit se na vydávání cenných papírů a poskytovat související služby, poskytovat poradenství ve věcech kapitálové struktury, průmyslové strategie a v souvisejících otázkách a poskytovat poradenství a služby v oblasti fúzí a koupí obchodních závodů, poskytovat peněžní makléřství, obhospodařovat cenné papíry klienta na jeho účet včetně poskytování poradenství, ukládat a spravovat cenné papíry, poskytovat bankovní informace, uschovávat cennosti, poskytovat investiční služby a činnosti podle zvláštního právního předpisu bez licence, pokud oprávnění k jejich výkonu bylo těmto bankám uděleno v domovském státě.

Úplný seznam bank a poboček zahraničních bank působících na území České republiky vede Česká národní banka. Seznam je k nahlédnutí v ústředí a pobočkách České národní banky, ale je také zveřejněn způsobem umožňujícím dálkový přístup (ust. § 7 ZoB). Na seznam odkazuje Česká národní banka již na svých internetových stránkách www.cnb.cz. Ze stavu bank a poboček zahraničních bank ke dni 26.3.2018 vyplývá, že na území České republiky figuruje 47 subjektů, nalezneme zde samozřejmě banky jako je například je Československá obchodní banka a.s., Hypoteční banka a.s., Česká spořitelna, a.s. aj. Zveřejněný seznam tak představuje ve výsledku přehledný a dostupný přístup k informacím o subjektech podnikajících v bankovníctví v České republice.

Přijímání vkladů od veřejnosti je základním znakem odlišujícím banky od ostatních podnikatelských subjektů⁸, tato činnost je vyhrazena zejména bankám. Pojem vklad je třeba též odlišovat například od vkladu do obchodní společnosti. Pro účely ZoB vklad v sobě obsahuje právní povinnosti banky navrátit jej podle smluvených podmínek alespoň v nominální výši vkladateli, přičemž za přijímání

⁸ BAKEŠ, Milan. Finanční právo. 6., upr. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-440-7. str. 476

vkladů lze považovat i soustavné vydávání dluhopisů a jiných srovnatelných cenných papírů za splnění dalších zákonných podmínek⁹,

Oproti přijímání vkladů je poskytování úvěru dovoleno i nebankovním podnikatelským a nepodnikatelským subjektům.

S poskytováním úvěrů nebankovními institucemi je spojeno riziko, které může vyústit až v úpadek. Nebankovní instituce vyvíjejí činnost za účelem zisku a dle mého mínění do jisté míry spoléhají na finanční negramotnost veřejnosti. V praxi jsem se setkala s tím, že nadpoloviční většina přihlášených pohledávek do insolvenčního řízení je tvořena právě nesplacenými úvěry. Na rozdíl od banky nejsou na nebankovní instituci poskytující úvěry kladeny tak velké požadavky na odborné posuzování hospodářské situace žadatele o úvěr a na dodržování nepsaných pravidel odpovídajících dobrým mravům. S tím souvisí skutečnost, že nesplacený úvěr se v mnoha případech pouze z menšinové části skládá z neuhrazené jistiny, zbývající část úvěru je tvoří smluvní pokuty, penále z prodlení, administrativními a inkasními poplatky, smluvními úroky aj. Právě toto příslušenství a zejména výše jednotlivých položek a způsob výpočtu často odporuje dobrým mravům. K problematice dodržování či odporování dobrým mravům se několikrát vyslovovaly i Vrchní soudy. Na druhou stranu je třeba vzít v úvahu fakt, že osoba při poskytnutí úvěru zpravidla svým podpisem stvrdí podmínky poskytnutí úvěru. Případů, kdy podmínky úvěru byly nepřehledné, nečitelné a nesrozumitelné, razantně ubylo. Mám tedy za to, že přistoupení na podmínky nevýhodného úvěru souvisí se zmíněnou finanční negramotností. Potíž neodborného posuzování hospodářské situace žadatele o úvěr spatřuji v tom, že téměř bez dalšího, mnohdy prostřednictvím telefonního hovoru či internetové sítě, a v malém časovém rozpětí je poskytnut osobě úvěr. Z takového jednání často vznikají tzv. dluhové pasti, kdy si osoba za účelem splacení prvního úvěru zajistí finanční prostředky plynoucí z úvěru dalšího, a ocitne se tak v pomyslné dluhové spirále. Otázkou zůstává, zda by nebylo účelné zavést pro nebankovní instituce poskytující úvěry minimálně požadavek na odborné posuzování hospodářské situace žadatele o úvěr.

⁹ BAKEŠ, Milan. Finanční právo. 6., upr. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-440-7. str. 476

1.2 Spořitelní a úvěrní družstvo

Vznik, podnikání a zánik spořitelních a úvěrních družstev (dále jen „družstevní záložna“) upravuje zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech (dále jen „ZoSaÚD“). Ten rovněž upravuje dohled České národní banky nad družstevními záložnami a pojištění pohledávek z vkladů v družstevních záložnách. Družstevní záložna není bankou podle zákona upravujícího činnost bank a její podnikání se nepovažuje za provozování živnosti.

Ke vzniku a podnikání družstevní záložny je třeba povolení, které uděluje na základě písemné žádosti Česká národní banka. Povolení se uděluje na dobu neurčitou.

Sídlo družstevní záložny musí být na území České republiky. Družstevní záložna musí mít nejméně 30 členů, základní kapitál musí činit nejméně 500 000 Kč, přičemž před podáním žádosti o povolení musí být splacena částka ve výši alespoň 35.000.000 Kč, která představuje základní kapitál, popřípadě rizikový fond a rezervní fond, jsou-li vytvořeny při založení družstevní záložny. Družstevní záložna je zapisována do obchodního rejstříku. (ust. § 2 ZoSaÚD).

Obsahem podnikání družstevních záložen je především přijímání vkladů od svých členů a poskytování úvěrů svým členům (ust. § 1 odst. 2 ZoSaÚD). Kromě toho je oprávněna vykonávat další činnosti, má-li je uvedeny v uděleném povolení, a to např. finanční leasing pro členy, platební služby a vydávání elektronických peněz pro členy, poskytování záruk ve formě ručení nebo finanční záruky za členy, otvírání akreditivů pro členy, obstarání inkasa pro členy, nákup a prodej cizí měny pro členy, pronájem bezpečnostních schránek členům (ust. § 3 odst. 1 ZoSaÚD). Dále za účelem zajištění činností spočívajících v přijímání vkladů od svých členů a poskytování úvěrů svým členům je oprávněna např. ukládat vklady v družstevních záložnách a bankách a u poboček zahraničních bank, přijímat úvěry od družstevních záložen a bank, nabývat majetek pro účely zajištění vlastního provozu a disponovat s ním, obchodovat na vlastní účet s cennými papíry přijatými k obchodování na evropském regulovaném trhu, provádět obchody s Českou národní bankou podle zákona upravujícího činnost České národní banky (ust. § 3 odst. 2 ZoSaÚD).

Členství v družstevní záložně vzniká nejdříve splacením základního členského vkladu, který může být pouze peněžité a musí činit nejméně 1.000 Kč (ust. § 4b odst. 1 ZoSaÚD). Pokud to připouští stanovy, může člen vložit další členský vklad, rovněž je možné snížení tohoto dalšího členského vkladu (ust. § 4b odst. 2 a 3 ZoSaÚD). Družstevní podíl přechází na právního nástupce (ust. § 4 odst. 2 ZoSaÚD), lze jej převést (ust. § 4 odst. 4 a 5 ZoSaÚD), při zániku členství má člen nárok na vypořádací podíl (ust. § 4c ZoSaÚD). Při hlasování má každý člen jeden hlas (ust. § 4 odst. 6 ZoSaÚD).

O zrušení družstevní záložny a její likvidaci rozhoduje soud, a to na návrh České národní banky, orgánu nebo člena družstevní záložny nebo osoby, která osvědčí právní zájem. Důvodem zrušení a likvidace družstevní záložny je skutečnost, že počet členů klesl pod 30, nebo kapitál klesl pod 35.000.000 Kč, nebo uplynulo šest měsíců ode dne, kdy skončilo funkční období orgánu družstevní záložny a nebyl zvolen nový orgán, nebo byla porušena povinnost svolat členskou schůzi, anebo družstevní záložna po dobu delší než jeden rok neprovozuje žádnou činnost, nebo za situace, kdy založením, fúzí nebo rozdělením družstevní záložny byl porušen zákon (ust. § 13 odst. 1 ZoSaÚD). Družstevní záložna se rovněž zrušuje dnem nabytí právní moci odnětí povolení za podmínek dle ust. §§ 28g a 28h ZoSaÚD (ust. § 13 odst. 3 ZoSaÚD).

1.3 Pojišťovna a zajišťovna

Provozování pojišťovací a zajišťovací činnosti pojišťovnou a provozování zajišťovací činnosti zajišťovnou upravuje zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví (dále jen ZoP).

Pojišťovací činností se dle ust. § 3 odst. 1 písm. f) ZoP rozumí přebírání pojistných rizik na základě uzavřených pojistných smluv a plnění z nich, přičemž součástí pojišťovací činnosti jsou činnosti přímo vyplývající z povolené pojišťovací činnosti, zejména činnosti související se vznikem pojištění a jeho správou, likvidace pojistných událostí, poskytování asistenčních služeb, investování, uzavírání smluv pojišťovnou se zajišťovnami o zajištění závazků pojišťovny vyplývajících z jí uzavřených pojistných smluv a činnost směřující k předcházení vzniku škod a zmírňování jejich následků.

Zajišťovací činností se dle ust. § 3 odst. 1 písm. l) ZoP rozumí přebírání pojistných rizik na základě uzavřených smluv, kterými se zajišťovna zavazuje poskytnout pojišťovně ve sjednaném rozsahu plnění, nastane-li nahodilá událost ve smlouvě blíže označená, a pojistitel se zavazuje platit zajistiteli ve smlouvě určenou část pojistného z pojistných smluv uzavřených pojistitelem, které jsou předmětem této smlouvy, plnění z těchto smluv a uzavírání zajišťovacích smluv mezi zajistiteli, přičemž součástí zajišťovací činnosti jsou činnosti přímo vyplývající z povolené zajišťovací činnosti, zejména činnosti související se vznikem zajištění a jeho správou, investování, poskytování statistického nebo pojistněmatematického poradenství v pojišťovnictví, analýza a průzkum pojistných rizik, činnost holdingové osoby a činnosti ve finančním sektoru podle zákona upravujícího doplňkový dohled nad finančními konglomeráty.

Provozovat na území České republiky pojišťovací činnost (zajišťovací činnost) může pouze tuzemská pojišťovna (zajišťovna) a pojišťovna (zajišťovna) z třetího státu, které bylo Českou národní bankou uděleno povolení k provozování této činnosti, nebo pojišťovna (zajišťovna) z jiného členského státu, a to na základě práva zřizovat pobočky nebo na základě svobody dočasně poskytovat služby (ust. § 4 ZoP), a to pouze v rozsahu povolení uděleném jí orgánem dohledu (ust. § 6 ZoP), kterým je Česká národní banka. Podmínky udělení povolení k provozování pojišťovací činnosti jsou stanoveny v ust. § 13 ZoP.

Výše základního kapitálu pojišťovny je upravena v ust. § 18 ZoP. Tento stanoví konkrétní podmínky pro stanovení její výše, stručně lze říct, že je odvislá od počtu a druhu provozování pojištění (životní či neživotní), rovněž od toho, zda je souběžně provozována pojišťovací i zajišťovací činnost. Odst. 5 tohoto ustanovení pak stanoví, že základní kapitál může být tvořen pouze peněžítým vkladem, přičemž musí být splacen před podáním žádosti o udělení povolení k provozování pojišťovací, popřípadě souběžnému provozování pojišťovací a zajišťovací činnosti.

Povolení k provozování zajišťovací činnosti pro neživotní zajištění, životní zajištění nebo pro oba typy zajišťovací činnosti zajišťovnou rovněž uděluje Česká národní banka. Tuzemská zajišťovna je tak oprávněna provozovat zajišťovací

činnost na základě a v rozsahu povolení uděleného Českou národní bankou, a to jako akciová společnost a je-li její sídlo na území České republiky (ust. § 36 ZoP).

Výše základního kapitálu tuzemské zajišťovny činí při provozování zajišťovací činnosti pouze v životním zajištění nejméně 500.000.000 Kč, pouze v neživotním zajištění nejméně 500.000.000 Kč, v životním i neživotním zajištění současně nejméně 1.000.000.000 Kč (ust. § 39 ZoP). Opět platí, že základní kapitál může být tvořen pouze peněžitým vkladem, musí být splacen před podáním žádosti o udělení povolení k provozování zajišťovací činnosti.

2. Postavení finančních institucí v insolvenčním zákoně

V reálném světě dochází k situacím, kdy převažují nároky věřitelů nad prostředky dlužníka. Takový stav bývá označován jako úpadek¹⁰. Úpadek lze z pohledu dlužníka označit za nepříznivou finanční situaci, přičemž věřitel je oproti dlužníku do jisté míry v postavení výhodnějším. Hlavními a nezbytnými subjekty figurujícími při úpadku jsou tedy dlužník, osoba, která nedostala svým závazkům, a věřitel, osoba, jehož nároky nebyly ve lhůtě uspokojeny. Existence věřitele nebo dlužníka je podmíněna existencí druhého z nich. Fyzická i právnická osoba se mohou nacházet jak v postavení věřitele, tak v postavení dlužníka. Nachází-li se finanční instituce v pozici dlužníka, lze tuto situaci označit za více nepříznivou a závažnou ve srovnání s dlužníkem jakožto fyzickou osobou nebo jinou právnickou osobou.

Kapitola Průběh konkursního řízení se zabývá finanční institucí v postavení dlužníka.

V praxi se nejčastěji finanční instituce vyskytuje v pozici věřitele tehdy, přihlašuje-li pohledávku do insolvenčního řízení. Vyskytuje-li se kdekoli v textu pojem věřitel, může jím být bez dalšího finanční instituce. Pro objasnění postu věřitele v insolvenčním zákoně a ve výsledku též k doplnění následujících kapitol je nezbytné vylíčit insolvenční řízení, neb právě to je jádrem insolvenčního zákona.

¹⁰ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. Civilní právo procesní. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5. str. 441

2.1 Charakteristika a průběh insolvenčního řízení

Řízení před insolvenčním soudem nastává tehdy, není-li možné úpadek uspokojivě řešit za použití standardních prostředků k vymáhání pohledávek ať už v nalézacím řízení či v exekučním řízení nebo prostřednictvím výkonu rozhodnutí, jelikož v těchto situacích by byl zvýhodněn věřitel, který svůj nárok uplatil dříve¹¹. Právě zvýhodnění jednoho věřitele by mělo za následek odepření možnosti alespoň poměrného uspokojení pohledávek zbylých věřitelů, poněvadž by na zbylé věřitele z majetku dlužníka¹². Insolvenční řízení předchází vzniku nespravedlivého uspokojení, de facto neuspokojení, pohledávek věřitelů, a to prostřednictvím kolektivního postupu uspokojení pohledávek věřitelů realizovaného v řízení před soudem podle insolvenčního zákona za přiměřeného použití zákona č. 99/1963, občanský soudní řád (dále jen “OSŘ”), případně zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních¹³ (dále jen “ZŘS”). Použití ustanovení OSŘ týkajících se sporného řízení přichází v úvahu dle ust. § 7 InsZ tehdy, nestanoví-li insolvenční zákon jinak nebo není-li takový postup v rozporu se zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení, a není-li to možné, použijí se ustanovení ZŘS. Ve výsledku lze vzájemný vztah OSŘ a insolvenčního zákona shrnout následovně:

- InsZ je pro insolvenční řízení a incidenční spory základní procesní normou, vůči které se OSŘ použije pouze subsidiárně,
- ustanovení OSŘ se v insolvenčním řízení přiměřeně aplikují jen pokud, nestanoví-li InsZ jinak,
- pokud se ustanovení OSŘ v insolvenčním řízení mohou aplikovat, aplikují se pouze přiměřeně, přiměřenost aplikace ustanovení OSŘ v insolvenčním řízení se řídí zásadami insolvenčního řízení¹⁴.

¹¹ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. Civilní právo procesní. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5. str. 440

¹² ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. Civilní právo procesní. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5. str. 441

¹³ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. Civilní právo procesní. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5. str. 440

¹⁴ MARŠÍKOVÁ, Jolana. Insolvenční zákon: s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy, ve znění zákonů č. 69/2011 Sb. a č. 73/2011 Sb. Praha: Leges, 2011. Glosátor. ISBN 978-80-87212-75-2. str. 39

Insolvenční řízení je kvůli jeho specifikům třeba považovat za samostatný druh civilního procesu¹⁵. V jistých znacích se však insolvenční řízení shoduje s civilním procesem zcela. K nejvýznamnějším znakům, která jsou typická jak pro insolvenční řízení, tak i pro civilní proces, patří zejména skutečnost, že v rámci insolvenčního řízení dochází k řešení sporů a řízení směřuje k majetkovému uspořádání mezi mnoha subjekty¹⁶. Další společný a významný znak lze spatřit v principech odpovídajících právu na spravedlivý proces. Například zásadu rychlosti a hospodárnosti řízení¹⁷ považují při insolvenčním řízení za velmi podstatnou, neboť absence průtahů v řízení a zbytečných nákladů přispívá nejen k hladkému průběhu řízení, ale i k finančním úsporám na straně státu, dlužníka i věřitelů. Také zásadu nezávislosti a nestrannosti soudů a soudců, která představuje vázanost soudců při rozhodování pouze zákonem či mezinárodní smlouvou podle čl. 10 Ústavy České republiky a zachování odstupu od dílčích zájmů a zaujatosti subjektů, považují za neméně důležitou, a podobnou váhu přikládám i principu zákonného soudu a zákonného soudce, což garantuje skutečnost, že nikdo není oprávněn soudit, pokud jej k tomu neopravňuje zákon¹⁸. Odchylku od civilního procesu lze spatřit v doručování. Zatímco v civilním procesu převažuje doručování při jednání, do datové schránky, do vlastních rukou prostřednictvím provozovatelů poštovních služeb nebo jiných subjektů, v insolvenčním řízení se uplatňuje způsob doručení vyhláškou, která se zveřejňuje v insolvenčním rejstříku¹⁹. Insolvenční rejstřík je veřejně přístupný informační systém dostupný na adrese www.justice.cz, jehož správcem je Ministerstvo spravedlnosti²⁰. Insolvenční rejstřík obsahuje údaje podle

¹⁵ ZHRADNÍKOVÁ, Radka. Civilní právo procesní. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5. str. 440

¹⁶ ZHRADNÍKOVÁ, Radka. Civilní právo procesní. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5. str. 440

¹⁷ ZHRADNÍKOVÁ, Radka. Civilní právo procesní. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5. str. 49

¹⁸ ZHRADNÍKOVÁ, Radka. Civilní právo procesní. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5. str. 52

¹⁹ ZHRADNÍKOVÁ, Radka. Civilní právo procesní. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5. str. 441

²⁰ ZHRADNÍKOVÁ, Radka. Civilní právo procesní. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5. str. 441

InsZ, zejména seznam insolvenčních správců a insolvenční spisy, s tím, že pro každého dlužníka je veden jeden insolvenční spis. Insolvenční rejstřík tak plní funkci evidenční, funkci informační a funkci doručovací²¹. InsZ v ust. § 71 odst. 1 stanoví, že soudní rozhodnutí, předvolání, vyrozumění nebo jiná písemnost insolvenčního soudu nebo účastníků se v insolvenčním řízení doručují pouze zveřejněním písemností v insolvenčním rejstříku, což představuje zmíněné doručení vyhláškou. Doručování ovšem není omezeno pouze na doručení vyhláškou, InsZ například v ust. § 75 zmiňuje i zvláštní způsob doručení, o kterém se hovoří tehdy, jestliže zákon ukládá, aby písemnost byla doručena zvlášť nebo do vlastních rukou adresáta, nicméně lze shrnout, že právě doručování zveřejněním písemností v insolvenčním rejstříku výrazně odlišuje insolvenční řízení od civilního procesu.

Vyjma výše uvedených principů je insolvenční řízení založeno i na specifických zásadách. Dle ust. § 5 InsZ jsou jimi:

- insolvenční řízení musí být vedeno tak, aby žádný z účastníků nebyl nespravedlivě poškozen nebo nedovoleně zvýhodněn a aby se dosáhlo rychlého, hospodárného a co nejvyššího uspokojení věřitelů,
- věřitelé, kteří mají podle InsZ zásadně stejné nebo obdobné postavení, mají v insolvenčním řízení rovné možnosti,
- nestanoví-li InsZ jinak, nelze práva věřitele nabytá v dobré víře před zahájením insolvenčního řízení omezit rozhodnutím insolvenčního soudu ani postupem insolvenčního správce,
- věřitelé jsou povinni zdržet se jednání směřujícího k uspokojení jejich pohledávek mimo insolvenční řízení, ledaže to dovoluje zákon.

První z uvedených zásad na první pohled působí jako záruka věřitelům k zabezpečení spravedlivého přístupu, rychlého, hospodárného a co nejvyššího uspokojení, nicméně v označení “účastníků” lze shledat nejen věřitele, ale i dlužníka. Poškození či nedovolené zvýhodnění se vztahuje nejen k procesním právům a povinnostem, ale i k právům a povinnostem podle hmotného práva²².

²¹ HÁSOVÁ, Jiřina a Tomáš MORAVEC. Insolvenční řízení. V Praze: C.H. Beck, 2013. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-459-9. str. 10

²² MARŠÍKOVÁ, Jolana. Insolvenční zákon: s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy, ve znění zákonů č. 69/2011 Sb. a č. 73/2011 Sb. Praha: Leges, 2011. Glosátor. ISBN 978-80-87212-75-2. str. 36

Druhá z uvedených zásad označuje věřitele s pohledávkami shodné povahy či pořadí jako věřitele stejného nebo obdobného postavení, soulad práv a povinností věřitelů určité kategorie je označen jako rovné možnosti²³.

Třetí z uvedených zásad se použije tehdy, nestanoví-li zákon jinak. Situace, kdy zákon stanoví výjimku, lze spatřit hned v několika ustanoveních InsZ. Dle ust. § 11 InsZ při výkonu dohlédací činnosti insolvenční soud rozhoduje o záležitostech, které se týkají průběhu insolvenčního řízení, činí opatření potřebná k zajištění jeho účelu a ukládá povinnosti týkající se činnosti jednotlivých subjektů řízení. Dle ust. § 111 InsZ za předpokladu, že insolvenční soud nerozhodne jinak, je dlužník povinen zdržet se od okamžiku, kdy nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, nakládání s majetkovou podstatou a s majetkem, který do ní může náležet, pokud by mělo jít o podstatné změny ve skladbě, využití nebo určení tohoto majetku anebo o jeho nikoli zanedbatelné zmenšení. Peněžité závazky vzniklé před zahájením insolvenčního řízení je dlužník oprávněn plnit jen v rozsahu a za podmínek stanovených insolvenčním zákonem. Dle ust. § 112 InsZ insolvenční soud ustanoví předběžným opatřením předběžného správce i bez návrhu, jestliže nařídil předběžné opatření, kterým omezil dlužníka v nakládání s majetkovou podstatou v širším rozsahu, než je uvedeno v ust. § 111 InsZ. Dle ust. § 113 InsZ v případě, kdy je nutné zabránit v době od vydání rozhodnutí o úpadku změnám v rozsahu majetkové podstaty v neprospěch věřitelů, insolvenční soud může i bez návrhu nařídít předběžné opatření, kterým dlužníkovi uloží, aby nenakládal s určitými věcmi nebo právy náležejícími do jeho majetkové podstaty, nebo rozhodne, že dlužník může nakládat s majetkovou podstatou nebo její částí pouze se souhlasem předběžného správce. Může též nařídít, aby osoby, které mají závazky vůči dlužníkovi, napříště plnění neposkytovaly dlužníkovi, ale předběžnému správci. Současně ustanoví předběžného správce, pokud tak neučinil dříve. Vyjma uvedených ustanovení lze v insolvenčním řízení vyhledat i jiná, která se vymykají třetí uvedené zásadě²⁴.

²³ MARŠÍKOVÁ, Jolana. Insolvenční zákon: s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy, ve znění zákonů č. 69/2011 Sb. a č. 73/2011 Sb. Praha: Leges, 2011. Glosátor. ISBN 978-80-87212-75-2. str. 36

²⁴ MARŠÍKOVÁ, Jolana. Insolvenční zákon: s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy, ve znění zákonů č. 69/2011 Sb. a č. 73/2011 Sb. Praha: Leges, 2011. Glosátor. ISBN 978-80-87212-75-2. str. 36

Poslední z uvedených zásad se aplikuje na všechny fáze insolvenčního řízení bez rozdílu a dopadá také na věřitele, kteří se probíhajícího insolvenčního řízení z jakýchkoliv důvodů neúčastní²⁵.

Insolvenční řízení probíhá před insolvenčním soudem. Věcná příslušnost soudu je dána v ust. § 7a InsZ. Krajské soudy rozhodují jako soudy prvního stupně v insolvenčním řízení, v incidenčních sporech, ve sporech o náhradu škody nebo jiné újmy, která vznikla porušením povinnosti podat insolvenční návrh, ve sporech o náhradu škody nebo jiné újmy, která vznikla zahájením insolvenčního řízení a opatřeními přijatými v jeho průběhu, ve věcech vyplývajících z právních vztahů mezi dlužníkem a insolvenčním správcem týkajících se majetku patřícího do dlužnickovy majetkové podstaty. Místní příslušnost je pak dána v ust. § 7b InsZ, které stanoví, že pro insolvenční řízení je příslušný soud, v jehož obvodu je obecný soud dlužníka. Insolvenční zákon obecný soud dlužníka neupravuje, je tedy nezbytné použít a aplikovat ustanovení OSŘ, který v ust. § 85 uvádí, že nestanoví-li zákon jinak, je obecným soudem fyzické osoby okresní soud, v jehož obvodu má bydliště, a nemá-li bydliště, okresní soud, v jehož obvodu se zdržuje. Má-li fyzická osoba bydliště na více místech, jsou jejím obecným soudem všechny okresní soudy, v jejichž obvodu bydlí s úmyslem zdržovat se tam trvale. Nelze-li zjistit bydliště fyzické osoby nebo nelze-li zjistit, v obvodu kterého okresního soudu se fyzická osoba zdržuje, nebo lze-li to zjistit jen s velkými obtížemi, je obecným soudem fyzické osoby okresní soud, v jehož obvodu se nachází místo trvalého pobytu evidované v informačním systému evidence obyvatel podle zákona o evidenci obyvatel, popřípadě místo jiného pobytu evidované podle jiných právních předpisů. Obecným soudem fyzické osoby, která je podnikatelem, je ve věcech vyplývajících z podnikatelské činnosti okresní soud, v jehož obvodu má sídlo, a nemá-li sídlo, určuje se její obecný soud jako v případě fyzické osoby, která není podnikatelem. Obecným soudem právnické osoby je okresní soud, v jehož obvodu má sídlo. Obecný soud dlužníka se tedy plně vykládá v intencích OSŘ a je dalším znakem spojujícím insolvenční řízení a civilní proces.

²⁵ MARŠÍKOVÁ, Jolana. Insolvenční zákon: s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy, ve znění zákonů č. 69/2011 Sb. a č. 73/2011 Sb. Praha: Leges, 2011. Glosátor. ISBN 978-80-87212-75-2. str. 36

Procesními subjekty insolvenčního řízení jsou:

- insolvenční soud,
- dlužník,
- věřitelé, kteří uplatňují svá práva vůči dlužníku,
- insolvenční správce, popřípadě další správce,
- státní zastupitelství, které vstoupilo do insolvenčního řízení nebo do incidenčního sporu,
- likvidátor dlužníka (ust. § 9 InsZ).

Z uvedených procesních subjektů jsou účastníky insolvenčního řízení pouze dlužník a věřitelé, kteří uplatňují svá práva vůči dlužníkovi. Insolvenční správce, popřípadě další správce, jsou považováni za zvláštní procesní subjekty. Státní zastupitelství, které vstoupilo do insolvenčního řízení nebo do incidenčního sporu a likvidátor dlužníka jsou považováni za další procesní subjekty. Za další procesní subjekt je považován i správce závodu, kterého dle ust. § 338i OSŘ ustanoví soud z osob zapsaných podle zvláštních předpisů v seznamu insolvenčních správců. Za zvláštní procesní subjekt je třeba považovat též orgán, který vykonává dozor nebo dohled nad finanční institucí uvedené v ust. § 367 odst. 1 InsZ, a zároveň je oprávněn dle ust. § 368 InsZ podat insolvenční návrh²⁶.

InsZ nepřipouští v rámci insolvenčního řízení vstup do řízení, který je upraven OSŘ, ani záměnu účastníka řízení, která je rovněž upravena OSŘ. InsZ však v ust. § 18 dovoluje převod nebo přechod přihlášené pohledávky z původního věřitele na nabyvatele pohledávky. V takovémto případě, aniž by původní věřitel ztratil způsobilost být účastníkem řízení, insolvenční soud rozhodne, že na místo původního věřitele vstupuje do insolvenčního řízení nabyvatel jeho pohledávky. Učiní tak na základě návrhu věřitele, který lze podat pouze na předepsaném formuláři, jehož náležitosti stanoví prováděcí právní předpis, a po písemném souhlasu nabyvatele jeho pohledávky. Převod nebo přechod pohledávky, který nevyplývá přímo z právního předpisu, je nutno doložit veřejnou listinou nebo

²⁶ MARŠÍKOVÁ, Jolana. Insolvenční zákon: s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy, ve znění zákonů č. 69/2011 Sb. a č. 73/2011 Sb. Praha: Leges, 2011. Glosátor. ISBN 978-80-87212-75-2. str. 41

listinou, na které je úředně ověřena pravost podpisů osob, které ji podepsaly. O návrhu nabyvatele pohledávky na převod nebo přechod přihlášené pohledávky rozhodně insolvenční soud do 3 pracovních dnů ode dne, kdy mu takový návrh došel. Nerozhodne-li insolvenční soud ve stanovené třídní lhůtě, má se po uplynutí této lhůty za to, že insolvenční soud vydal rozhodnutí, jímž návrhu vyhověl. Nabyvatel pohledávky se stává účastníkem insolvenčního řízení, jakmile insolvenční soud rozhodne o jeho vstupu do insolvenčního řízení, a platí pro něj stav insolvenčního řízení v době, kdy se stal jeho účastníkem.

V praxi dochází k postoupení přihlášených pohledávek velmi často. Postupování pohledávek mezi jednotlivými osobami, ať už fyzickými či právníckými, je ve své podstatě zpravidla obchodní transakcí. Mám za to, že četnost postoupení pohledávky jako celku a četnost postoupení části pohledávky je vyvážená. Obecný průběh postoupení pohledávky demonstruji na následujícím příkladu při již schváleném a probíhajícím oddlužení plněním splátkového kalendáře. Nabyvatel zašle insolvenčnímu soudu předepsaný formulář, ve kterém je pečlivě identifikován původní věřitel a nabyvatel, dále je uvedena spisová značka, pod kterou je insolvenční řízení vedeno, označení postupované pohledávky a popis právní skutečnosti, ze které plyne převod nebo přechod přihlášené pohledávky. Na formuláři nesmí chybět ani podpis v náležité formě. K takto vyplněnému formuláři jsou zpravidla připojeny podklady osvědčující tvrzené skutečnosti, přičemž formulář je zaslán insolvenčnímu soudu a poté zveřejněn v insolvenčním rejstříku ve spisu v oddílu P - Přihlášky s označením Návrh na změnu v osobě věřitele. Návrh má samozřejmě k dispozici i insolvenční správce. Úkolem insolvenčního správce je zejména změnu v návrhu uvedenou reflektovat a zanešt do splátkového kalendáře. Realizuje-li insolvenční správce již výplatu věřitelům v rámci splátkového kalendáře a zároveň prozatím neexistuje usnesení o změně v osobě věřitele, které by nabylo právní moci, uloží finanční prostředky náležející původnímu věřiteli do depozitu. S právní mocí usnesení o změně v osobě věřitele případně deponovaná částka nabyvateli, a v případě, že soud návrh pravomocným usnesením zamítne, případně deponovaná částka původnímu věřiteli. V obecných rysech podobným a dalším častým úkonem je právo věřitele, v některých případech povinnost, vzít, ať už částečně či zcela, přihlášenou pohledávku zpět. Zpětvzetí činí věřitel prostřednictvím klasického podání k soudu, nikoliv na formuláři, na kterém jsou údaje téměř shodné s údaji na formuláři, tedy identifikace věřitele, spisová

značka, popis skutečností, na základě které je zpětvzetí činěno, náležitý podpis a případně jsou doloženy podklady dokládající tvrzené skutečnosti. Takovéto podání je zasláno insolvenčnímu soudu a poté zveřejněno v insolvenčním rejstříku v oddílu P - Přihlášky. Správce opět musí změnu uvedenou v podání reflektovat a zanést do splátkového kalendáře. Realizuje-li insolvenční správce výplatu věřitelům v rámci splátkového kalendáře a zároveň prozatím neexistuje usnesení o vzetí na vědomí zpětvzetí přihlášené pohledávky, které by nabylo právní moci, uloží finanční prostředky náležející původnímu věřiteli do depozitu. S právní mocí usnesení o vzetí na vědomí zpětvzetí přihlášené pohledávky případně částka do té doby deponovaná poměrně zbývajícím věřitelům. V obou uvedených případech jsem se v praxi setkala s tím, že správce v některých případech nevyčkával na právní moc usnesení, což v sobě obsahuje jistou míru rizika. Dle mého názoru se postupování pohledávek týká především nebankovních institucí poskytujících úvěry a představuje mírnou zátěž na administrativní úrovni jak pro soud, tak pro insolvenčního správce. V případě, kdy insolvenční správce spravuje stovky insolvenčních případů a u jedné pohledávky, která figuruje v mnoha insolvenčních případech, nastane v rozpětí například tří měsíců postoupení třikrát, se zátěž na administrativní úrovni stává z mírné velmi citelnou.

Další procesní subjekt - insolvenční soud dle ust. § 10 InsZ vykonává zejména dohlédací činnost, která spočívá ve vydávání rozhodnutí, jejichž vydání zákon ukládá nebo předpokládá, a průběžného vykonávání dohledu nad postupem a činností ostatních procesních subjektů a rozhodování o záležitostech s tím souvisejících. V insolvenčním řízení rozhoduje insolvenční soud usnesením, v incidenčních sporech ve věci samé rozsudkem ²⁷.

Při výkonu dohlédací činnosti může rozhodnutím dojít k omezení práv věřitelem nabytých v dobré víře před zahájením insolvenčního řízení (jedna ze zásad insolvenčního řízení). Dále je insolvenční soud dle ust. § 11 odst. 2 InsZ oprávněn vyžadovat od insolvenčního správce zprávy a vysvětlení o jeho postupu, nahlížet do jeho účtů a konat potřebná šetření. Je oprávněn dávat insolvenčnímu správci pokyny a uložit mu, aby si vyžádal k určitým otázkám stanovisko

²⁷ MARŠÍKOVÁ, Jolana. Insolvenční zákon: s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy, ve znění zákonů č. 69/2011 Sb. a č. 73/2011 Sb. Praha: Leges, 2011. Glosátor. ISBN 978-80-87212-75-2. str. 41

věřitelského výboru. Dohlédací činnost insolvenčního soudu lze spatřovat i v následujících ustanoveních a jednáních:

- ust. § 51 InsZ - věřitelé, jejichž pohledávka byla popřena, mohou v rozsahu popření hlasovat, usnese-li se na tom schůze věřitelů, a jestliže schůze věřitelů nepřizná hlasovací právo věřitelům, jejichž pohledávka byla popřena, rozhodne o hlasovacím právu těchto věřitelů na jejich návrh insolvenční soud,
- ust. § 61 InsZ - do doby, než dojde k ustanovení věřitelského výboru a k potvrzení volby jeho členů a náhradníků, může insolvenční soud, a to i před první schůzí věřitelů a před rozhodnutím o úpadku, jmenovat prozatímní věřitelský výbor, a navrhne-li to dlužník, přihlášený věřitel nebo předběžný správce, učiní tak neprodleně,
- ust. § 45 InsZ - insolvenční správce zachovává mlčenlivost o skutečnostech, o kterých zvláštní právní předpis stanoví povinnost mlčenlivosti, pokud se o nich dozvěděl při výkonu své funkce, a to i po jejím skončení. Této mlčenlivosti jej v rozsahu výkonu této funkce může zprostit ten, v jehož zájmu ji má, nebo insolvenční soud, a totéž platí pro třetí osoby vykonávající činnosti, ke kterým je povinen insolvenční správce,
- ust. § 57 odst. 3 InsZ - volbu a odvolání členů a náhradníků věřitelského výboru potvrzuje insolvenční soud²⁸.

Co se obsazenosti insolvenčního soudu týče, dle ust. § 12 odst. 1 InsZ v insolvenčním řízení jedná a rozhoduje v prvním stupni samosoudce. Oprávnění jednat a rozhodovat je dáno ust. § 12 odst. 2 InsZ i vyšším soudním úředníkům a vyšším úředníkům státního zastupitelství, a to na základě zmocnění zákonem č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství (dále jen "zákon o VSÚ"). Nezřídka se lze setkat i s tím, že v insolvenčním řízení činí jednotlivé úkony asistent soudce. Asistent soudce činí úkony z pověření soudce insolvenčního soudu a na základě ust. § 13 InsZ, právní úprava týkající se asistentů soudců je upravena též v zákoně č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích.

²⁸ MARŠÍKOVÁ, Jolana. Insolvenční zákon: s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy, ve znění zákonů č. 69/2011 Sb. a č. 73/2011 Sb. Praha: Leges, 2011. Glosátor. ISBN 978-80-87212-75-2. str. 42

Pravomoc vyšších soudních úředníků zákon vymezuje negativně. Podle ust. § 11 zákona o VSÚ může vyšší soudní úředník provádět v insolvenčním řízení veškeré úkony soudu prvního stupně s výjimkou například jednání a rozhodnutí o ustanovení insolvenčního správce; odvolání insolvenčního správce z funkce; zproštění výkonu funkce insolvenčního správce; zrušení usnesení schůze věřitelů; ustanovení prozatímního věřitelského výboru; zamítnutí insolvenčního návrhu; zrušení úpadku; prohlášení konkursu a jeho zrušení; schválení konečné zprávy a rozvrhového usnesení; povolení reorganizace; o schválení reorganizačního plánu a jeho změn a o přeměně reorganizace v konkurs; schválení oddlužení a jeho změn.

Právní úprava týkající se insolvenčních správců je obsažena ve více právních předpisech, zejména v InsZ, zákoně č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích (dále jen "zákon o IS"), vyhlášce č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů, vyhlášce č. 312/2007 Sb., o obsahu a dalších náležitostech zkoušek insolvenčních správců. Oprávnění vykonávat funkci insolvenčního správce může dle ust. § 2 zákona o IS získat fyzická osoba i právnická osoba ve formě veřejné obchodní společnosti nebo zahraniční obchodní společnosti nebo zahraničního sdružení, které poskytuje stejné záruky ručení společníků jako veřejná obchodní společnost, a je založená podle práva členského státu Evropské unie, členských států Dohody o evropském hospodářském prostoru, a která je oprávněna vykonávat činnost insolvenčního správce.

Předpoklady pro výkon funkce insolvenčního správce, fyzické osoby, lze vyvodit z ust. § 6 zákona o IS. Na fyzickou osobu jsou kladeny následující požadavky. Plná způsobilost k právním úkonům; získání vysokoškolského vzdělání magisterského studijního programu na vysoké škole v členském státě, případně uznání citovaného vzdělání členským státem; vykonání zkoušky insolvenčního správce; bezúhonnost; výkon po dobu alespoň 3 let odborné praxe v oblasti související s výkonem funkce insolvenčního správce, zejména v oblasti práva, ekonomie, daňového poradenství, účetnictví, auditu nebo řízení podniku; uzavření na svůj náklad smlouvy o pojištění odpovědnosti za škodu, která by mohla vzniknout v souvislosti s výkonem funkce insolvenčního správce podle insolvenčního zákona nebo s činností zaměstnanců insolvenčního správce při

výkonu funkce po celou dobu trvání této funkce; existence personálního a materiálního vybavení pro výkon činnosti insolvenčního správce, což musí být dle ust. § 13a zákona o IS přiměřené povaze, rozsahu a složitosti jím vykonávaných činností. Jsou-li splněny veškeré výše uvedené požadavky, vydá Ministerstvo spravedlnosti na návrh navrhovatelů povolení. Povolení lze vydat v souladu s ust. § 6 odst. 4 zákona o IS pouze v případě, že ke dni podání návrhu neuplynulo více než 6 měsíců ode dne vykonání zkoušky. Platnost povolení je ust. § 6 odst. 5 zákona o IS omezena na dobu 5 let ode dne nabytí právní moci povolení. Na základě žádosti o prodloužení povolení, ve které insolvenční správce doloží zaplacení správního poplatku, se doba platnosti povolení prodlužuje vždy o 5 let, přičemž správní poplatek musí být uhrazen nejpozději v poslední den platnosti povolení.

Velký důraz je kladen na podmínku bezúhonnosti potenciálního insolvenčního správce, která je v ust. § 7 odst. 1 zákona o IS vymezena negativně. Podmínku bezúhonnosti nesplňuje fyzická osoba, která byla pravomocně odsouzena za trestný čin spáchaný v souvislosti s výkonem funkce insolvenčního správce nebo která byla pravomocně odsouzena za jiný trestný čin, pokud tato trestná činnost ohrožuje důvěru v řádný výkon funkce insolvenčního správce, pokud se na ni nehledí, jako by nebyla odsouzena; které insolvenční soud v posledních 5 letech před podáním návrhu zamítl žádost o prominutí zbytku jejích dluhů; o jejímž úpadku bylo v insolvenčním řízení pravomocně rozhodnuto; která byla v posledních 5 letech statutárním orgánem nebo členem statutárního orgánu právnické osoby, o jejímž úpadku bylo v insolvenčním řízení pravomocně rozhodnuto; pro kterou dosud trvá překážka výkonu funkce statutárního orgánu, člena statutárního orgánu nebo jiného orgánu právnické osoby, která je podnikatelem; které bylo v posledních 5 letech před podáním návrhu zrušeno povolení nebo které zaniklo právo na základě rozhodnutí učiněném pro opakované porušování zákonných povinností; která byla v posledních 5 letech ohlášeným společníkem veřejné obchodní společnosti nebo zahraniční společnosti, jestliže bylo této společnosti zrušeno povolení nebo jí zaniklo právo na základě rozhodnutí učiněném pro opakované porušování zákonných povinností.

V případě právnických osob vydá Ministerstvo spravedlnosti dle ust. § 8 zákona o IS na návrh povolení obchodní společnosti nebo zahraniční společnosti, která má ohlášeného společníka, jemuž bylo vydáno povolení; která je bezúhonná,

kteřá má personální a materiální vybavení pro výkon činnosti insolvenčního správce, jež musí být přiměřené povaze, rozsahu a složitosti jím vykonávaných činností; kteřá uzavřela na svůj náklad smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu; jejíž ohlášený společník učinil prohlášení v souladu se zákonem.

Insolvenční správce se insolvenčního řízení účastní od rozhodnutí o úpadku, ale jestli je to třeba pro zjištění a zajištění dlužníkovy majetku, může soud ustanovit i předběžného insolvenčního správce, a to i před rozhodnutím o úpadku²⁹. Hlavní úkol insolvenčního správce spočívá ve zjištění a sepsání stavu majetkové podstaty a přezkoumání přihlášených pohledávek. V případě řešení úpadku konkursem musí majetkovou podstatu zpeněžit a výtěžek rozdělit mezi věřitele³⁰. K zajištění provedení uvedených činností správce komunikuje s dlužníkem, třetími osobami, úřady aj.

Insolvenční řízení lze zahájit jen na návrh dlužníka nebo věřitele, řízení se zahajuje dnem, kdy insolvenční návrh dojde věcně příslušnému soudu (ust. § 97 odst. 1 InsZ). Zahájení insolvenčního řízení oznámí insolvenční soud vyhláškou, kteřou zveřejní nejpozději do dvou hodin poté, kdy mu došel insolvenční návrh podaný dlužníkem, a kteřá obsahuje označení insolvenčního soudu, kteřý ji vydal, označení insolvenčního navrhovatele, označení dlužníka, údaj o okamžiku jejího zveřejnění v insolvenčním rejstříku, jméno a příjmení osoby, kteřá ji vydala, den vydání (ust. § 101 odst. 1 InsZ). Lhůta dvou hodin je v právu relativně neobvyklým jevem. Vyhláška se zveřejňuje v insolvenčním rejstříku ve spise v oddílu A - Řízení úpadku.

Byť se podání insolvenčního návrhu jeví jako fakultativní úkon, zákon výslovně ukládá povinnost podat insolvenční návrh dlužníku. Dlužník, kteřý je právnickou osobou nebo fyzickou osobou - podnikatelem, je povinen podat insolvenční návrh bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděl nebo při náležitě pečlivosti měl dozvědět o svém úpadku (ust. § 98 odst. 1 InsZ). V případě porušení

²⁹ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. Civilní právo procesní. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5. str. 447

³⁰ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. Civilní právo procesní. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5. str. 447

této povinnosti osoba, která insolvenční návrh nepodala, odpovídá věřiteli za škodu nebo jinou újmu, kterou způsobí porušením této povinnosti (ust. § 99 odst. 1 InsZ).

Účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení InsZ upravuje v ust. § 109. Jsou jimi:

- pohledávky a jiná práva týkající se majetkové podstaty nemohou být uplatněny žalobou, lze-li je uplatnit přihláškou,
- právo na uspokojení ze zajištění, které se týká majetku ve vlastnictví dlužníka nebo majetku náležejícího do majetkové podstaty, lze uplatnit a nově nabýt jen za podmínek stanovených insolvenčním zákonem,
- výkon rozhodnutí či exekuci, která by postihovala majetek ve vlastnictví dlužníka, jakož i jiný majetek, který náleží do majetkové podstaty, lze nařídit nebo zahájit, nelze jej však provést,
- nelze uplatnit dohodou věřitele a dlužníka založené právo na výplatu srážek ze mzdy nebo jiných příjmů, s nimiž se při výkonu rozhodnutí nakládá jako se mzdou nebo platem,

účinky lze tedy označit jako opatření k ochraně majetkové podstaty dlužníka před věřiteli i dlužníkem³¹.

Za majetkovou podstatu považujeme majetek dlužníka, například peněžní prostředky, věci movité a nemovité, závod, akcie, směnky, obchodní podíly aj., určený k uspokojení dlužnických věřitelů³².

Ochrana majetkové podstaty je zajištěna nejen účinky spojenými se zahájením insolvenčního řízení, ale i ustanoveními upravujícími nakládání s majetkovou podstatou. Dle ust. § 111 odst. 1 InsZ je dlužník povinen zdržet se od okamžiku, kdy nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, nakládání s majetkovou podstatou a s majetkem, který do ní může náležet, pokud by mělo jít o podstatné změny ve skladbě, využití nebo určení tohoto majetku anebo o jeho nikoli zanedbatelné zmenšení. Osobou s dispozičním oprávněním ve vztahu k

³¹ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. Civilní právo procesní. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právníké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5. str. 447

³² ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. Civilní právo procesní. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právníké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5. str. 447

majetkové podstatě je buď insolvenční správce nebo dlužník. V době od rozhodnutí o způsobu řešení úpadku a v době od povolení reorganizace nebo od povolení oddlužení má dispoziční oprávnění nakládat s majetkovou podstatou výhradně dlužník. Při prohlášení konkursu na majetek dlužníka přechází dispoziční oprávnění na insolvenčního správce³³. Další ochranou majetkové podstaty je moratorium. Moratorium znamená, že v zásadě není možné zahajovat nová řízení proti dlužníkovi, pokud lze pohledávku uplatnit přihláškou. V případě, že byla žaloba o zaplacení pohledávky, která se v insolvenčním řízení uplatňuje přihláškou, podána před zahájením insolvenčního řízení, nic nebrání, aby taková žaloba byla i v průběhu insolvenčního řízení projednána a aby o ní bylo rozhodnuto, to ovšem pouze do okamžiku, kdy bude rozhodnuto o úpadku dlužníka, když rozhodnutím o úpadku se soudní a rozhodčí řízení přerušují dle ust. § 140a InsZ³⁴. Vedle těchto způsobů ochrany může soud vydat předběžná opatření dle ust. § 112 a 113 InsZ (449 proces).

Kromě přihlašování pohledávky do insolvenčního řízení (viz níže) se mohou věřitelé podílet na tvorbě rozhodnutí o tom, jak má být s majetkem dlužníka naloženo. Toto právo vykonávají prostřednictvím hlasování na schůzi věřitelů a prostřednictvím zastoupení ve věřitelském výboru³⁵. Schůze věřitelů má nejvlivnější postavení, náleží jí volba a odvolání členů věřitelského výboru nebo zástupce věřitelů. Schůze věřitelů svolává a řídí insolvenční soud. Společný zájem věřitelů spočívá v prosazení řešení úpadku způsobem, který je pro věřitele nejvýhodnější³⁶.

Dalším věřitelským orgánem je věřitelský výbor. Je-li přihlášených věřitelů více než 50, je schůze věřitelů povinna ustanovit věřitelský výbor. Členy věřitelského výboru a jejich náhradníky volí schůze věřitelů. Věřitelský výbor má

³³ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. Civilní právo procesní. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5. str. 48

³⁴ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. Civilní právo procesní. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5. str. 448

³⁵ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. Civilní právo procesní. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5. str. 450

³⁶ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. Civilní právo procesní. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5. str. 451

nejméně 3 a nejvýše 7 členů. Je-li způsobem řešení úpadku nepatrný konkurs nebo oddlužení, není volba věřitelského výboru povinná (ust. § 56 InsZ). Ve věřitelském výboru mají být zastoupeni zajištění i nezajištění věřitelé (ust. § 57 odst. 1 InsZ). Věřitelský výbor dle ust. § 58 InsZ například dohlíží na činnost insolvenčního správce, poskytuje insolvenčnímu správci podporu při jeho činnosti, sděluje insolvenčnímu správci nebo dlužníku s dispozičními oprávněními souhlas k uzavírání smluv o úvěrovém financování, schvaluje průběžně výši a správnost hotových výdajů insolvenčního správce a nákladů spojených s udržováním a správou majetkové podstaty. Není-li volba věřitelského výboru povinná, může schůze věřitelů místo něho zvolit zástupce věřitelů a jeho náhradníka (ust. § 68 InsZ).

Přihlášení pohledávky do insolvenčního řízení znamená uplatnění finančních nároků věřitele vůči dlužníku. Přihláška pohledávky musí být na předepsaném formuláři. Formulář je možno zaslat soudu elektronicky i v listinné podobě. V přihlášce pohledávky je uvedena identifikace dlužníka, věřitele a pohledávky samotné a dále vyčíslení pohledávky v penězích. Pohledávka může být složena z jistiny, z příslušenství, z jistiny včetně příslušenství. V případě více pohledávek uplatněných v jedné přihlášce pohledávky se tyto pohledávky označují jako dílčí. Pohledávka musí být náležitě charakterizována, zejména důvod jejího vzniku, případné zajištění, a dále musí být stanoveny vlastnosti pohledávky, například podřízenost, podmíněnost, splatnost, vykonatelnost aj. Přílohy prokazující tvrzené skutečnosti nejsou na rozdíl od přihlášky pohledávky zveřejněny v insolvenčním rejstříku. Soud i insolvenční správce má ovšem tyto přílohy k dispozici. V praxi často dochází k tomu, že identifikace je nedostatečná nebo přílohy neúplné. Věřitelé podávají přihlášky pohledávek u insolvenčního soudu od zahájení insolvenčního řízení až do uplynutí lhůty stanovené rozhodnutím o úpadku. K přihláškám, které jsou podány později, insolvenční soud nepřihlíží, a takto uplatněné pohledávky se v insolvenčním řízení neuspokojují (ust. § 173 odst. 1 InsZ).

Přihlášené pohledávky jsou přezkoumány dle seznamu přihlášených pohledávek, který vypracuje insolvenční správce, na přezkumném jednání nařízeném insolvenčním soudem, děje se tak pouze tehdy, není-li způsobem řešení úpadku oddlužení (ust. § 190 odst. 1 InsZ). Přezkoumání přihlášených pohledávek

dává prostor pro popření přihlášených pohledávek. Popřena může být výše, pravost nebo pořadí pohledávky, a to insolvenčním správcem, dlužníkem a přihlášenými věřiteli (ust. § 192 odst.2 InsZ). Výsledek přezkumného jednání, tedy skutečnost, zda byly pohledávky popřeny nebo zjištěny, zapíše insolvenční správce do upraveného seznamu přihlášených pohledávek, který je součástí zápisu o přezkumném jednání (ust. § 197 odst. 1 insolvenčního zákona). Jiný způsob uplatňování pohledávek tkví v uplatnění pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim postavené na roveň. Tyto se uplatňují písemně vůči osobě s dispozičním oprávněním (ust. § 203 odst. 1 InsZ). Tyto pohledávky lze uspokojit kdykoliv v plné výši po rozhodnutí o úpadku³⁷. V praxi například představuje nedoplatek na dani pohledávku za majetkovou podstatou.

Insolvenční řízení je třeba chápat jako prostředek k řešení situace označované jako úpadek, nikoliv k běžnému vymáhání pohledávek.³⁸ InsZ definuje dvě formy úpadku. V prvním případě jde o platební neschopnost. InsZ v ust. § 3 odst. 1 popisuje platební neschopnost jako stav, kdy má dlužník více věřitelů, přičemž se jedná alespoň o věřitele dva, peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a zároveň není schopen tyto závazky plnit³⁹. Neschopnost dlužníka plnit peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti vyplývá z nedostatku dlužníkových finančních rezerv a tíživé finanční situace, nastává dle ust. § 3 odst. 2 InsZ tehdy, jestliže dlužník zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků, nebo je neplní po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti, nebo není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí, nebo nesplnil povinnost předložit společně s insolvenčním návrhem seznam svého majetku včetně svých pohledávek s uvedením svých dlužníků, seznam svých závazků s uvedením svých věřitelů, seznam svých zaměstnanců a listiny, které dokládají úpadek nebo hrozící úpadek. Zároveň je nutno podotknout, že dlužníkovu platební neschopnost nelze vyvozovat

³⁷ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. Civilní právo procesní. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5. str. 454

³⁸ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. Civilní právo procesní. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5. str. 443

³⁹ MARŠÍKOVÁ, Jolana. Insolvenční zákon: s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy, ve znění zákonů č. 69/2011 Sb. a č. 73/2011 Sb. Praha: Leges, 2011. Glosátor. ISBN 978-80-87212-75-2. str. 31

z jeho neochoty dostát svým závazkům. Platební neschopnost se může týkat kteréhokoliv dlužníka, jenž je právnickou nebo fyzickou osobou⁴⁰. InsZ však vymezuje osoby, na které se právní úprava v něm obsažená nevztahuje, dle ust. § 6 InsZ se jedná o:

- stát,
- územní samosprávný celek, čímž se dle čl. 99 Ústavy rozumí základní územní samosprávný celek, tzn. obec, a vyšší územní samosprávný celek, tzn. kraj,
- Českou národní banku,
- Všeobecnou zdravotní pojišťovnu České republiky,
- Garanční systém finančního trhu a jím spravované fondy,
- Garanční fond obchodníků s cennými papíry,
- veřejnou vysokou školu,
- právnickou osobu, jestliže stát nebo vyšší územní samosprávný celek před zahájením insolvenčního řízení převzal všechny její dluhy nebo se za ně zaručil,
- vyjma obchodníka s cennými papíry finanční instituci po dobu, po kterou je nositelem licence nebo povolení podle zvláštních právních předpisů upravujících její činnost,
- zdravotní pojišťovnu zřízenou podle zákona č. 280/1992 Sb., o resortních, oborových, podnikových a dalších zdravotních pojišťovnách po dobu, po kterou je nositelem povolení k provádění veřejného zdravotního pojištění,
- politickou stranu nebo politické hnutí v době vyhlášených voleb podle zvláštního právního předpisu.

Druhá forma úpadku spočívá dle ust. § 3 odst. 4 InsZ v předlužení. Předlužení může nastat pouze tehdy, je-li dlužník právnickou osobou, bez ohledu na to, zda se jedná o podnikatele či nikoliv, nebo podnikající fyzickou osobou, předlužení je tedy zcela vyloučeno u nepodnikajících fyzických osob⁴¹. Definici podnikatele, ústřední pojem obchodního práva, nalezneme v ust. § 420 OZ⁴². Za

⁴⁰ MARŠÍKOVÁ, Jolana. Insolvenční zákon: s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy, ve znění zákonů č. 69/2011 Sb. a č. 73/2011 Sb. Praha: Leges, 2011. Glosátor. ISBN 978-80-87212-75-2. str. 31

⁴¹ ZHRADNÍKOVÁ, Radka. Civilní právo procesní. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právníké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5. str. 444

⁴²

ROZEHNAL, Aleš. Obchodní právo. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Právníké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-524-1. str. 69

podnikatele se považuje ten, kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činností živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku. Dle ust. § 421 OZ se za podnikatele považuje osoba zapsaná v obchodním rejstříku a dále se má za to, že podnikatelem je osoba, která má k podnikání živnostenské nebo jiné oprávnění podle jiného zákona. V úpadku ve formě předlužení se dlužník nachází tehdy, pokud má více věřitelů, tj. alespoň dva věřitelé, jako tomu je při platební neschopnosti, a souhrn jeho splatných i nesplatných závazků převyšuje hodnotu jeho majetku⁴³. Při stanovení hodnoty dlužnickova majetku se přihlíží také k další správě jeho majetku, případně k dalšímu provozování jeho podniku, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník bude moci ve správě majetku nebo v provozu podniku pokračovat. Majetek lze dle ust. § 495 OZ označit jako souhrn všeho, co osobě právnické či fyzické patří.

InsZ v poslední řadě hovoří také o institutu hrozícího úpadku, a to v ust. § 3 odst. 5. O hrozící úpadek jde tehdy, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků. Z této definice vyplývá, že se zákon zabývá stavem doposud nenastalým, a účelem této právní úpravy je umožnit zahájení insolvenčního řízení dříve, než nepříznivý vývoj financí dlužníka dospěje do stavu skutečného úpadku. Návrh na zahájení insolvenčního řízení z tohoto důvodu nemůže podat nikdo jiný než dlužník. Pouze od dlužníka je možno očekávat, že rozpozná a určí, kdy se jeho ekonomická situace rozvinula do stadia, kdy je třeba pohledávky věřitelů řešit kolektivním způsobem⁴⁴.

Úpadek i hrozící úpadek lze řešit několika způsoby, InsZ v ust. § 4 jmenuje konkurs (viz kapitola Konkursní řízení), reorganizaci, oddlužení a zvláštní způsoby řešení úpadku, které jsou insolvenčním zákonem stanoveny pro určité subjekty nebo pro určité druhy případů. Konkurs je obecně použitelný pro jakýkoliv typ

⁴³ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. Civilní právo procesní. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5. str. 444

⁴⁴ HÁSOVÁ, Jiřina a Tomáš MORAVEC. Insolvenční řízení. V Praze: C.H. Beck, 2013. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-459-9. str. 8

úpadku, reorganizace je určena větším podnikatelům a oddlužení především pro nepodnikatele⁴⁵.

Rozhodnutím insolvenčního soudu o způsobu řešení úpadku se rozumí v případě konkursu či zvláštního způsobu řešení úpadku rozhodnutí o prohlášení konkursu na majetek dlužníka, v případě reorganizace rozhodnutí o povolení reorganizace a v případě oddlužení rozhodnutí o povolení oddlužení.

2.2 Oddlužení

Oddlužení se jeví pro dlužníky jako nejmírnější způsob řešení úpadku. InsZ v ust. § 389 stanoví, že pouze dlužník může prostřednictvím návrhu insolvenčnímu soudu navrhnout, aby jeho úpadek nebo jeho hrozící úpadek řešil oddlužením. Za dlužníka se v případě oddlužení považuje právnická osoba, která podle zákona není považována za podnikatele a současně nemá dluhy z podnikání, nebo fyzická osoba, která nemá dluhy z podnikání. Ke zmírnění podmínky absence dluhů z podnikání slouží odst. 2 citovaného ustanovení, který stanoví, že dluh z podnikání nebrání řešení dlužníkovy úpadku nebo hrozícího úpadku oddlužením, jestliže s tím souhlasí věřitel, o jehož pohledávku jde, nebo jde o pohledávku zajištěného věřitele nebo jde o pohledávku věřitele, která zůstala neuspokojena po skončení insolvenčního řízení, ve kterém soud zrušil konkurs na majetek dlužníka po obdržení zprávy insolvenčního správce o splnění rozvrhového oddlužení.

Z výše uvedeno vyplývá, že oddlužení je návrhovým institutem. Dle ust. § 390 odst. 1 InsZ musí být návrh na povolení oddlužení podán spolu s insolvenčním návrhem. Oproti návrhu na povolení oddlužení může insolvenční návrh podat i osoba odlišná od dlužníka, v takovémto případě InsZ v ust. § 390 odst. 1 stanoví, že návrh na povolení oddlužení lze podat nejpozději do 30 dnů od doručení insolvenčního návrhu dlužníku, přičemž o této možnosti musí být dlužník při doručení insolvenčního návrhu poučen.

⁴⁵ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. Civilní právo procesní. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5. str. 457

InsZ klade v ust. § 390a požadavek na odborné zpracování návrhu na povolení oddlužení, který musí být sepsán a za dlužníka podán advokátem, notářem, soudním exekutorem, insolvenčním správcem, nebo akreditovanou osobou, tedy právnickou osobou, které byla rozhodnutím Ministerstva spravedlnosti udělena akreditace pro poskytování služeb v oblasti oddlužení podle InsZ. V případě sepsání a podání návrhu advokátem, notářem, soudním exekutorem nebo insolvenčním správcem náleží osobě, která návrh sepsala, odměna v maximální výši 4.000 Kč, jde-li o oddlužení manželů, činí odměna maximálně 6.000 Kč. Sepisuje-li a podává návrh akreditovaná osoba, odměna takovéto osobě nenáleží. Požadavek na zpracování a podání návrhu na povolení oddlužení osobou odlišnou od dlužníka se dle ust. § 390 odst. 2 InsZ nepoužije v případě, je-li dlužníkem fyzická osoba, která má právnické nebo ekonomické vzdělání v magisterském studijním programu nebo vykonala zkoušku insolvenčního správce, nebo je-li dlužníkem právnická osoba a jedná-li za ni osoba uvedená v ust. § 21 OSŘ, která má právnické nebo ekonomické vzdělání v magisterském studijním programu nebo vykonala zkoušku insolvenčního správce.

Návrh na povolení oddlužení musí vedle obecných náležitostí podání obsahovat označení dlužníka a osob oprávněných za něj jednat, údaje o očekávaných příjmech dlužníka v následujících 5 letech, údaje o příjmech dlužníka za poslední 3 roky, návrh způsobu oddlužení nebo sdělení, že dlužník takový návrh nevznáší (ust. § 391 odst. 1 InsZ). K návrhu musí být připojen seznam majetku a seznam závazků, popřípadě prohlášení o změnách, ke kterým v mezidobí došlo v porovnání se seznamy, které v insolvenčním řízení dlužník již dříve předložil, listiny dokládající údaje o příjmech dlužníka za poslední 3 roky, písemný souhlas nezajištěného věřitele, který se na tom s dlužníkem dohodl, s tím, že hodnota plnění, které při oddlužení obdrží, bude nižší než 30 % jeho pohledávky (ust. § 391 odst. 1 InsZ). Návrh na povolení oddlužení může vzít dlužník zpět, dokud insolvenční soud nerozhodne o schválení oddlužení (ust. § 394 odst. 1 InsZ).

Rozhodnutí o návrhu na povolení oddlužení je zákonem vymezeno negativně. Insolvenční soud zamítne návrh na povolení oddlužení, jestli se zřetelem ke všem okolnostem lze důvodně předpokládat, že jím je sledován nepoctivý záměr, nebo že hodnota plnění, které by při oddlužení obdrželi nezajištění věřitelé, bude nižší než 30 % jejich pohledávek, ledaže tito věřitelé s nižším plněním souhlasí.

(ust. § 395 odst. 1 InsZ). Insolvenční soud zamítne návrh na povolení oddlužení i tehdy, jestliže dosavadní výsledky řízení dokládají lehkomyšlný nebo nedbalý přístup dlužníka k plnění povinností v insolvenčním řízení (ust. § 395 odst. 2 InsZ). Praktické využití odstavce druhého citovaného ustanovení je téměř zanedbatelné. Dlužník zpravidla na počátku insolvenčního řízení vykazuje snahu dostát svým povinnostem, k lehkomyšlnému nebo nedbalému přístupu dlužníka dochází spíše v pozdějším stádiu insolvenčního řízení.

Oddlužení lze provést zpeněžením majetkové podstaty nebo plněním splátkového kalendáře. Na základě výslovného prohlášení dlužníka lze k návrhu insolvenčního správce provést oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty nebo její části. (ust. § 398 odst. 1 InsZ). Při oddlužení plněním splátkového kalendáře je kladen největší důraz na to, aby za období maximálně šedesáti měsíců, tedy pěti let, bylo nezajištěným věřitelům splaceno alespoň 30 % všech jejich zjištěných pohledávek. Oporu této skutečnosti nalezneme v ust. § 398 odst. 3 InsZ, dle kterého je dlužník povinen po dobu 5 let měsíčně splácet nezajištěným věřitelům ze svých příjmů částku ve stejném rozsahu, v jakém z nich mohou být při výkonu rozhodnutí nebo při exekuci uspokojeny přednostní pohledávky.

S hranicí 30 % a období pěti let souvisí téma, které bylo v poslední době velmi diskutováno. Zákonodárce představil veřejnosti model insolvenční novely, dle které se vedle minimální míry uspokojení nezajištěných věřitelů ve výši 30 % za pět let objevily další dvě varianty splnění oddlužení. Benevolence a snaha umožnit dlužníkům únik z dluhové pasti je obsažena v druhé variantě, dle které postačí ke splnění oddlužení období tří let a míra uspokojení nezajištěných věřitelů ve výši 50 %. Třetí varianta pak hovoří o období sedmi let, avšak již nezmiňuje potřebnou procentuální míru uspokojení nezajištěných věřitelů, ta tak může v extrémním případě činit například i 1 %. Zákonodárce shledává v nových dvou variantách shovívavost vůči dlužníkům a reflektuje průběh a počet dosavadních insolvenčních řízení. Z logiky věci vyplývá, že postoj věřitelů k této insolvenční novele, zejména k poslední variantě, nelze označit jinak než za odmítavý. Odmítavý postoj k poslední z variant lze najít i u soudů a insolvenčních správců, neboť představuje vyšší administrativní zátěž a s tím spojené náklady. Ohledně omílané třetí varianty já osobně považuji postoj zákonodárce vůči dlužníkům za vlídný a

pozoruhodný zejména proto, jelikož v sobě obsahuje snahu ulehčit tíživou finanční situaci stanicům dlužníků, avšak pouze do té doby, než bych se ocitla v pozici věřitele. Dle mého názoru třetí z variant měla zůstat pouze v teoretické rovině, k ulehčení tíživé finanční situace dlužníka a zároveň k zachování práv věřitele na přijatelné rovině je odpovídající druhá varianta. Zmíněná novela byla prozatím vládou schválena v měsíci lednu 2018, její právní osud je tak stále nejistý.

Proces oddlužení po povolení řešení úpadku oddlužením si dovoluji popsat na praktickém a ideálním průběhu se zaměřením na oddlužení plnění splátkového kalendáře, který byl převzat z insolvenčních řízení vedených v insolvenčním rejstříku pod sp. zn. MSPH 60 INS 20765/2017 a KSPH 61 INS 17216/2015.

Povolí-li insolvenčního soud řešení úpadku oddlužením, vydá o tom usnesení, ve kterém bývá zpravidla i výrok o tom, že se zjišťuje úpadek dlužníka. V tomto usnesení také soud ustanoví insolvenčního správce. Dále se vyzvou věřitelé, kteří doposud nepřihlásili své objednávky, aby tak učinili ve lhůtě 30 dnů ode dne rozhodnutí o úpadku. Věřitelé se také vyzvou k tomu, aby insolvenčnímu správci neprodleně sdělili, jaká zajišťovací práva uplatní na věcech, právech, pohledávkách nebo jiných majetkových hodnotách dlužníka. V tomto usnesení lze nalézt i povinnosti uloženy dlužníku i insolvenčnímu správci. Dlužníku se uloží, aby platil insolvenčnímu správci zálohu na odměnu a náhradu hotových výdajů insolvenčního správce. Insolvenčnímu správci je uloženo, aby ve stanovené lhůtě sdělil dlužníku číslo bankovního účtu, na který budou poukazovány zálohy na odměnu a náhradu hotových výdajů insolvenčního správce. Od vydání tohoto usnesení vyvíjí činnost především insolvenční správce. V první řadě kontaktuje dlužníka a vyličí mu stav věci. Následně je úkolem insolvenčního správce zjistit stav majetkové podstaty, to činí prostřednictvím dotazů na dlužníka a třetí osoby, například registr vozidel, výsledkem této činnosti je soupis majetkové podstaty. V druhé řadě insolvenční správce zpracovává přihlášky pohledávek, dle kterých vypracuje přezkumné listy a seznam přihlášených pohledávek. Na řadu přichází jednání s dlužníkem, ve kterém insolvenční správce informuje dlužníka o průběhu jednání a průběhu přezkumu přihlášených pohledávek, který následuje posléze. Dále je úkolem správce vypracovat zprávu pro oddlužení, ve které shrne hospodářskou situaci dlužníka, přihlášené pohledávky a dosavadní průběh řízení. Závěrem správce doručí insolvenčnímu soudu seznam přihlášených pohledávek,

upravený seznam přihlášených pohledávek, jenž je výsledkem přezkumu, zprávu o přezkumu, záznam o jednání s dlužníkem a zprávu pro oddlužení. Umožňuje-li hospodářská situace a další faktory schválení oddlužení, vydá soud usnesení, ve kterém schválí zprávu o přezkumu a také oddlužení náležitou formou, v mnou popisovaném případě plněním splátkového kalendáře. V usnesení se dlužníku uloží, aby po dobu pěti let, nebo do úplného zaplacení všech pohledávek platil nezajištěným věřitelům prostřednictvím insolvenčního správce částku ve stejném rozsahu, v jakém z nich mohou být při výkonu rozhodnutí nebo při exekuci uspokojeny přednostní pohledávky. Insolvenčnímu správci se uloží, aby uložil z měsíčních splátek částku odpovídající jeho odměně a náhradě hotových výdajů za šest měsíců jako zálohu na úhradu své odměny a hotových výdajů (ust. § 38 odst. 6 Insz). Insolvenčnímu správci se také přiznává záloha na odměnu za přezkoumané přihlášky pohledávek. V neposlední řadě soud přikáže dlužníku, aby ze svého příjmu hradil měsíčně částku ve stejném rozsahu, v jakém z nich mohou být při výkonu rozhodnutí nebo při exekuci uspokojeny přednostní pohledávky. Insolvenčnímu správci se uloží, aby z částky, jež bude v příslušném kalendářním měsíci poukázána dlužníkem na jeho účet jako splátka určená k uspokojení pohledávek věřitelů, uspokojil přednostně zálohu na odměnu a náhradu hotových výdajů insolvenčního správce, poté další pohledávky za podstatou a pohledávky jim na roveň postavené, a zůstatek aby rozvrhl mezi věřitele podle daného poměru. A konečně se insolvenčnímu správci uloží, aby předkládal písemnou zprávu o průběhu insolvenčního řízení, a to alespoň jednou za tři měsíce.

Po vydání usnesení o schválení oddlužení opět činnost vyvíjí především insolvenční správce. Obecně řečeno, v každém jednotlivém měsíci realizuje splátkový kalendář, tzn. rozděljuje přijaté platby od dlužníka mezi věřitele. Kromě toho dohlíží na to, aby platby chodili v pravidelných intervalech a byly zasílány v zákonné výši, a reflektuje změny v hospodářské situaci dlužníka. Finální etapou činnosti insolvenčního správce je vypracování a podání zprávy o splnění oddlužení, nedošlo-li ke splnění oddlužení, tak konečné zprávy. Ve zprávě o splnění oddlužení insolvenční správce shrne průběh a zejména výsledek celého insolvenčního řízení a přiloží vyúčtování odměny a náhrady hotových výdajů insolvenčního správce. Dlužník podá insolvenčnímu soudu návrh na vydání usnesení podle ust. § 414 odst.1 InsZ. V případě splnění oddlužení je celý proces oddlužení plněním splátkového kalendáře de facto ukončen usnesením insolvenčního soudu, dle

kterého insolvenční soud bere na vědomí splnění oddlužení, schvaluje vyúčtování odměny a náhrady hotových výdajů insolvenčního správce, zprošťuje insolvenčního správce funkce a ukládá plátcům příjmu dlužníka, aby již neposkytovali finanční plnění k rukám insolvenčního správce a aby příjem vypláceli přímo dlužníku. Právní mocí tohoto usnesení insolvenční řízení definitivně končí.

2.3 Reorganizace

Označíme-li konkurs za likvidační formu řešení úpadku, je reorganizace spolu s oddlužením formou nelikvidační⁴⁶. Reorganizací se rozumí zpravidla postupné uspokojování pohledávek věřitelů při zachování provozu dlužníkovy podniku, zajištěné opatřeními k ozdravení hospodaření tohoto podniku podle insolvenčním soudem schváleného reorganizačního plánu s průběžnou kontrolou jeho plnění ze strany věřitelů (ust. § 316 odst. 1 InsZ). Reorganizací lze řešit úpadek nebo hrozící úpadek dlužníka, který je podnikatelem; reorganizace se netýká osoby dlužníka, ale jeho podniku (ust. § 316 odst. 2 InsZ). Nepřípustnost reorganizace nastává tehdy, je-li dlužníkem právnická osoba v likvidaci, obchodník s cennými papíry nebo osoba oprávněná k obchodování na komoditní burze podle zvláštního právního předpisu (ust. § 316 odst. 3 Insz). Reorganizace je přípustná, jestliže celkový roční úhrn čistého obrátu dlužníka dle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, za poslední účetní období předcházející insolvenčnímu návrhu dosahuje alespoň částky 50.000.000 Kč, nebo zaměstnává-li dlužník nejméně 50 zaměstnanců v pracovním poměru (ust. § 316 odst. 4 InsZ).

Pozitivum reorganizace tkíví v tom, že majetek dlužníka není prodám třetím osobám, ale věřitelům dlužníka⁴⁷. Je ale třeba zmínit, že reorganizace nevyklučuje zpeněžení majetkové podstaty⁴⁸.

⁴⁶ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. Civilní právo procesní. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5. str. 462

⁴⁷ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. Civilní právo procesní. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5. str. 462

⁴⁸ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. Civilní právo procesní. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5. str. 463

Návrh na povolení reorganizace může podat dlužník nebo přihlášený věřitel (ust. § 317 odst. 1 InsZ). Návrh, který podává dlužník, musí obsahovat označení dlužníka a osob oprávněných za něho jednat, dlužníkovi známé údaje o kapitálové struktuře a majetku osob, které dlužníka ovládají nebo které tvoří s dlužníkem koncern včetně údajů o tom, zda ohledně některé z těchto osob neprobíhá insolvenční řízení, anebo prohlášení, že není takových osob, a údaj o způsobu navrhované reorganizace (ust. § 319 odst. 1 InsZ). předpokladem pro povolení reorganizace je skutečnost, že návrh nebyl zamítnut, odmítnut nebo nedošlo k jeho zpětvzetí. Dva významné účinky povolení reorganizace jsou následující:

- osobou s dispoziční oprávněním je dlužník, přičemž právní mocí rozhodnutí o povolení reorganizace se ruší omezení dispozičních oprávnění dlužníka, ke kterým došlo ze zákona nebo rozhodnutím insolvenčního soudu v dosavadním průběhu insolvenčního řízení,
- nákládání s majetkovou podstatou je omezeno⁴⁹.

Reorganizace se účastní přihlášení věřitelé, jakož i věřitelé s pohledávkami za majetkovou podstatou a věřitelé jim na roveň postavení (ust. § 334 InsZ). Zákon dělí věřitele na skupiny (ust. § 337 InsZ):

- zajištění věřitelé,
- společníci a členové družstva,
- věřitelé, jejichž pohledávky nejsou reorganizačním plánem dotčeny.

Rozdělení věřitelů do jednotlivých skupin je uvedeno již v reorganizačním plánu. Reorganizační plán vymezuje právní postavení dotčených osob v důsledku povolené reorganizace, a to na základě opatření sledujících ozdravení provozu dlužníkovu podniku a uspořádání vzájemných vztahů mezi dlužníkem a jeho věřiteli (ust. § 338 odst. 1 InsZ). Přednostní právo sestavit reorganizační plán má dlužník, i když návrh na povolení reorganizace podal přihlášený věřitel⁵⁰.

Reorganizaci lze provést například těmito způsoby:

⁴⁹ HÁSOVÁ, Jiřina a Tomáš MORAVEC. Insolvenční řízení. V Praze: C.H. Beck, 2013. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-459-9. str. 189

⁵⁰ ROZEHNAL, Aleš. Obchodní právo. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Právní učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-524-1. str. 628

- restrukturalizací pohledávek věřitelů, spočívající v prominutí části dluhů dlužníka včetně jejich příslušenství nebo v odkladu jejich splatnosti,
 - prodejem celé majetkové podstaty nebo její části anebo prodejem dlužníkovy podniku,
 - vydáním části dlužnických aktiv věřitelům nebo převodem těchto aktiv na nově založenou právnickou osobu, ve které mají věřitelé majetkovou účast,
 - zajištěním financování provozu dlužníkovy podniku nebo jeho části,
- kompletní výčet způsobu uvádí InsZ v ust. 341 odst. 1.

V průběhu provádění reorganizačního plánu vykonává insolvenční správce dohled nad činností dlužníka. Jeho činnost je zaměřena na doplňování seznamu majetku a závazků podle stavu řízení a na evidování činnosti dlužníka s dispozičními oprávněními. O výsledcích své činnosti informuje insolvenční soud a věřitelský výbor, a to s pravidelností a nejméně jednou za tři měsíce⁵¹.

V průběhu provádění reorganizačního plánu je dlužník zejména povinen informovat insolvenčního správce o svých právních jednáních. Věřitelský výbor kontroluje provádění reorganizačního plánu dlužníkem s dispozičním oprávněním způsobem stanoveným v reorganizačním plánu, jakož i na základě zpráv insolvenčního správce⁵².

Nejpříznivějším způsobem skončení reorganizace je z logiky věci splnění reorganizačního plánu nebo jeho podstatných částí. Splnění vezme insolvenční soud na vědomí rozhodnutím, kterým reorganizace končí, a po skončení reorganizace rozhodne insolvenční soud o odměně insolvenčního správce a jeho nákladech. (ust. §364 odst. 3 a 4 InsZ).

Insolvenční soud ale také může rozhodnout o přeměně reorganizace v konkurs, například proto, že insolvenční soud neschválil reorganizační plán a oprávněným osobám uplynula lhůta k jeho předložení (ust. § 363 odst. 2 písm c) InsZ), nebo proto, že schválení reorganizačního plánu bylo dosaženo podvodným

⁵¹ ROZEHNAL, Aleš. Obchodní právo. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Právníké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-524-1. str. 629

⁵² ROZEHNAL, Aleš. Obchodní právo. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Právníké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-524-1. str. 629

způsobem (ust. § 362 odst. 1 InsZ), nebo může soud zrušit rozhodnutí o schválení reorganizačního plánu, zjistí-li, že některému věřiteli byly poskytnuty zvláštní výhody, aniž s tím ostatní věřitelé stejné skupiny souhlasili.

3. Průběh konkursního řízení

3.1 Obecná právní úprava

Konkurs spočívá v tom, že na základě rozhodnutí o prohlášení konkursu jsou zjištěné pohledávky věřitelů zásadně poměrně uspokojeny z výnosu zpeněžení majetkové podstaty. Ve srovnání s oddlužením neuspokojené pohledávky nezanikají a trvají i po skončení insolvenčního řízení (ust. § 244 InsZ). Prohlášením konkursu přechází na insolvenčního správce oprávnění nakládat s majetkovou podstatou, jakož i výkon práv a plnění povinností, které přísluší dlužníku, pokud souvisí s majetkovou podstatou. (ust. § 246 odst. 1 InsZ), od této chvíle tedy není dovoleno dlužníku disponovat s majetkovou podstatou.

Prohlášení konkursu má vliv i na některá předchozí právní jednání dlužníka. Například v případě smlouvy o vzájemném plnění zákon stanoví, že nebyla-li smlouva o vzájemném plnění včetně smlouvy o smlouvě budoucí v době prohlášení konkursu ještě zcela splněna ani dlužníkem ani druhým účastníkem smlouvy, insolvenční správce může smlouvu splnit místo dlužníka a žádat splnění od druhého účastníka smlouvy nebo může odmítnout plnění (ust. § 253 odst. 1 InsZ). Dále uzavřel-li dlužník smlouvu o výpůjčce, je insolvenční správce po prohlášení konkursu oprávněn požadovat vrácení věci i před skončením stanovené doby zapůjčení (ust. § 255 InsZ). Vliv se dotýká i nájemních a podnájemních a leasingových smluv, insolvenční správce je po prohlášení konkursu oprávněn vypovědět nájemní smlouvu nebo podnájemní smlouvu uzavřenou dlužníkem ve lhůtě stanovené zákonem nebo smlouvou, a to i v případě, že byla sjednána na dobu určitou (ust. § 256 InsZ).

Účinky prohlášení konkursu na probíhající soudní řízení lze vyjádřit negativně, tzn. přerušují se soudní a rozhodčí řízení, která se týkají majetkové podstaty nebo která mají být uspokojena z majetkové podstaty, jejichž účastníkem

je dlužník (ust. § 263 odst. 1), výjimku tvoří trestní řízení, dědické řízení a řízení o pozůstalosti, řízení o vypořádání společného jmění dlužníka a jeho manžela, řízení o výživném nezletilých dětí bez zřetele k tomu, zda v něm dlužník vystupuje jako osoba oprávněná nebo jako osoba povinná, řízení ve věcech ochrany osobnosti a ve věcech ochrany názvu a dobré pověsti právnické osoby, řízení ve věcech veřejných rejstříků podle zvláštního právního předpisu, řízení ve věcech kapitálového trhu, řízení o výkon rozhodnutí nebo exekuce řízení, ve kterých je dlužník jediným účastníkem (ust. § 266 odst. 1 InsZ). Za neméně důležitý účinek prohlášení konkursu považují i zánik společného jmění dlužníka a jeho manžela (ust. § 268 odst. 1).

Zpeněžením majetkové podstaty, jádrem konkursního řízení, se rozumí převedení veškerého majetku, který do ní náleží, na peníze za účelem uspokojení věřitelů. Za zpeněžení se k tomuto účelu považuje i využití bankovních kont dlužníka a jeho peněžní hotovosti. Zpeněžením majetkové podstaty se rozumí i úplatné postoupení dlužnických pohledávek (ust. § 283 odst. 1 InsZ). Ke zpeněžení majetkové podstaty lze přikročit teprve po právní moci rozhodnutí o prohlášení konkursu, nejdříve však po první schůzi věřitelů (283 odst. 2 InsZ). Majetkovou podstatu lze zpeněžit několika způsoby. Veřejnou dražbou podle zákona č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, prodejem movitých věcí a nemovitostí podle ustanovení OSŘ o výkonu rozhodnutí, prodejem majetku mimo dražbu, v dražbě provedené soudním exekutorem podle zvláštního právního předpisu. V praxi jsem se častokrát setkala s prodejem mimo dražbu, kterou insolvenční správce uskutečnil se souhlasem insolvenčního soudu a věřitelského výboru. Insolvenční správce se k tomuto kroku přikláněl zejména z důvodu hospodárnosti a efektivnosti, kdy například prodejem prostřednictvím inzerátu došlo ke zpeněžení majetkové podstaty v krátkém časovém intervalu.

Při nakládání s výtěžkem zpeněžení je třeba vzít v úvahu pořadí jednotlivých pohledávek. Pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim na roveň postavené mají při uspokojování přednost před přihlášenými pohledávkami. To ale neplatí v případě, kdy přihlášená pohledávka je zajištěná. V takovémto případě se zajištěná pohledávka řadí do pomyslné přednostní skupiny k zapodstatové pohledávce a jí na roveň postavené a je uspokojena ze stoprocentního výtěžku

zpeněžení jejího zajištění⁵³. Nad to mají přednostní postavení také náklady, které souvisí se správou a zpeněžením majetkové podstaty a odměna insolvenčního správce. Jednoduše řečeno, v ideálním případě, kdy by výtěžek zpeněžení postačoval na uhrazení všech zmíněných položek, by v první řadě došlo k uspokojení zajištěného věřitele, odměny insolvenčního správce, nákladů spojených se správou a zpeněžením, pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek jím na roveň postavených, poté by došlo k uspokojení nezajištěných věřitelů. Nezajištěné přihlášené pohledávky se uspokojují na konci konkursu v rozvrhu, před rozvrhem jsou uspokojeny zbylé výše uvedené položky (ust. § 305 odst. 1 InsZ).

Nastane-li v průběhu konkursu stav, kdy insolvenční správce deponuje na účtu majetkové podstaty relativně velký obnos finančních prostředků, může insolvenční správce navrhnout insolvenčnímu soudu, aby povolil částečný rozvrh; s jeho návrhem musí souhlasit věřitelský výbor. V návrhu musí uvést, které pohledávky mají být v částečném rozvrhu uspokojeny a do jaké výše. (ust. § 301 odst. 1 InsZ).

V konečné fázi zpeněžení majetkové podstaty předloží insolvenční správce insolvenčnímu soudu konečnou zprávu (ust. § 302 odst. 1 InsZ). Konečná zpráva obsahuje:

- přehled pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek jím na roveň postavených, které insolvenční správce již uspokojil a které ještě uspokojit zbývá,
- přehled výdajů vynaložených v souvislosti se správou majetkové podstaty se zdůvodněním výdajů, které nejsou obvyklé,
- přehled zpeněžení majetkové podstaty s výsledkem, jehož bylo dosaženo,
- uvedení majetku, který nebyl zpeněžen, s odůvodněním, proč k tomu došlo,
- výsledky částečného rozvrhu, pokud k němu došlo,
- přehled plnění zajištěným věřitelům s promítnutím do rozvrhu,
- přehled jednání a právních úkonů významných pro průběh insolvenčního řízení (ust. § 302 odst. 2 InsZ).

⁵³ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. Civilní právo procesní. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5. str. 461

Současně s konečnou zprávou insolvenční správce předloží insolvenčnímu soudu i vyúčtování své odměny a výdajů (ust. § 303 odst. 1 InsZ).

Schválení konečné zprávy podléhá rozhodnutí, přičemž po právní moci rozhodnutí o schválení konečné zprávy předloží insolvenční správce insolvenčnímu soudu návrh rozvrhového usnesení, v němž uvede, kolik má být vyplaceno na každou pohledávku uvedenou v upraveném seznamu přihlášených pohledávek (ust. 306 odst. 1 InsZ).

Poté co soud vydá na základě návrhu rozvrhové usnesení, insolvenční správce podnikne potřebné kroky ke splnění rozvrhového usnesení, ve kterém jsou uvedeny částky, které mají být věřitelům vyplaceny⁵⁴.

Ke zrušení konkursu dochází poté, co insolvenční soud obdržel zprávu insolvenčního správce o splnění rozvrhového usnesení, nebo zjistí-li soud, že pro uspokojení věřitelů je majetek dlužníka zcela nepostačující. Ust. § 308 InsZ zmiňuje ještě další dvě skutečnosti, které mají za následek zrušení konkursu, avšak uvedené dva případy bývají nejčastější.

V poslední řadě zákon hovoří v ust. §§ 314 a 315 o nepatrném konkursu. Institut nepatrného konkursu slouží k tomu, aby se minimalizovaly transakční náklady řízení⁵⁵. Nepatrný konkurs přichází v úvahu, jestliže dlužníkem je fyzická osoba, která není podnikatelem, nebo nebyl zjištěn celkový obrat dlužníka dle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, za poslední účetní období předcházející prohlášení konkursu přesahující 2.000.000 Kč a dlužník nemá více než 50 věřitelů.

⁵⁴ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. Civilní právo procesní. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5. str. 461

⁵⁵ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. Civilní právo procesní. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5. 462

3.2 Úpadek finančních institucí

Finanční instituce jsou z působnosti insolvenčního zákona vyňaty po celou dobu, po kterou jsou nositeli licence nebo povolení podle zvláštního právního předpisu upravujících jejich činnost⁵⁶.

Speciální úprava postupu úpadku finančních institucí představuje transpozici směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/24ES ze dne 4.4.2001 o reorganizaci a likvidaci úvěrových institucí⁵⁷.

Úpadku finančních institucí je věnována hlava IV části druhé (způsoby řešení úpadku) InsZ. InsZ v ust. § 4, jak již bylo řečeno, zmiňuje vedle konkursu, reorganizace a oddlužení zvláštní způsoby řešení úpadku stanovené pro určité subjekty nebo pro určité druhy případu. Právě úpadek finančních institucí je tím zvláštním způsobem řešení úpadku.

Díl první hlavy IV se věnuje úpadu bank, spořitelních a úvěrních družstev, některých zahraničních bank, obchodníků s cennými papíry a jiných osob. Obsahuje:

- v oddílu prvním obecná ustanovení,
- v oddílu druhém právní úpravu týkající se úpadku banky, spořitelního a úvěrního družstva po odnětí licence nebo povolení, pobočky zahraniční banky jiné než podnikající na území České republiky na základě jednotné licence dle zákona o bankách, obchodníka s cennými papíry, pobočky zahraničního obchodníka s cennými papíry jiného než poskytujícího investiční služby na území České republiky na základě povolení podle ZoPnKT, povinné osoby, již se dle ust. § 3 písm. b), c) zákona č. 374/2015 Sb., o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu, rozumí finanční instituce, jakož i finanční holdingová osoba, smíšená finanční holdingová osoba a smíšená holdingová osoba, která má sídlo na území České republiky,

⁵⁶ ZRŮST, Lukáš. Finanční instituce a způsob řešení jejich úpadku. In: Epravo.cz [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999, 20.5.2015 [cit. 28.3.2018]. Dostupné z <https://www.epravo.cz/top/clanky/financni-institute-a-zpusob-reseni-jejich-upadku-97805.html>. Path: Homepage; články; 20.5.2015

⁵⁷ KURKA, René a Anežka PAŘÍKOVÁ. Subjekty finančního trhu: vybrané aspekty likvidace a insolvence. V Praze: C.H. Beck, 2014. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-277-9. str. 172

- v oddílu třetím právní úpravu týkající se zahraniční banky a zahraničního obchodníka s cennými papíry.

Díl druhý hlavy IV popisuje úpadek pojišťoven a tuzemských zajišťoven provozujících svoji činnost na území České republiky. Obsahuje:

- v oddílu prvním obecná ustanovení,
- v oddílu druhém úpadek tuzemské pojišťovny nebo tuzemské zajišťovny a pobočky zajišťovny z třetího státu po odnětí povolení,
- v oddílu třetím úpadek pojišťovny z jiného členského státu provozující svoji činnost na území České republiky na základě práva zřizovat své pobočky.

Speciální právní úprava úpadku finančních institucí se pohybuje v rozmezí ust. § 367 až 388, předchází právní úpravě oddlužení a následuje po právní úpravě reorganizace, zapadá tak do způsobů řešení úpadku, přičemž speciální právní úprava představuje zejména stanovení zvláštního postupu zajišťujícího zvýšení ochrany třetích osob, tj. věřitelů finančních institucí v rámci insolvenčního řízení⁵⁸.

3.3 Úpadek tuzemské banky

Pro začátek je nutno uvést, že ustanovení týkající se úpadku banky nejsou ve skutečnosti hojně využívána, pojednání o úpadku banky prozatím zůstávají z větší části pouze v teoretické rovině, a to zejména proto, že výskyt úpadku banky je téměř zanedbatelný. Na druhou stranu tato skutečnost je příznivá jak pro banky, tak i pro její klientelu a zaměstnance. Hovořit o absolutní absenci je ale nesprávné, což dokazuje úpadek banky ERB bank, a.s., v likvidaci. Také z tohoto důvodu se literatura k úpadku banky, ve srovnání například s institutem oddlužení, v hojně míře nevyjadřovala.

Úpadek banky lze řešit pouze a výlučně konkursem. Tento obligatorní požadavek na způsob řešení úpadku je stanoven v ust. § 368 odst. 3 InsZ. Z tohoto můžeme vyvodit, že na řešení úpadku banky se vztahují ustanovení upravující

⁵⁸ KURKA, René a Anežka PAŘÍKOVÁ. Subjekty finančního trhu: vybrané aspekty likvidace a insolvence. V Praze: C.H. Beck, 2014. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-277-9. str. 173

konkurs i obecná ustanovení týkající se insolvenčního řízení, což potvrzuje ust. § 367 odst. 3 InsZ, které navíc výslovně vylučuje použití ustanovení upravující moratorium, reorganizaci a oddlužení.

Zákonem stanovený průběh konkursu a náležitosti insolvenčního řízení jsou upraveny výše, následující text pojednává o zvláštní právní úpravě, která vylučuje nebo doplňuje úpravu obecnou (obsaženou v ustanoveních o insolvenčním řízení a konkursu).

Insolvenční návrh podává orgán, který je oprávněn vykonávat dozor nebo dohled nad činností banky (ust. § 368 odst. 1 InsZ). Orgánem dohledu nad bankou je dle ust. § 44 odst. 1 písm. a) zákona České národní rady č. 6/1993 Sb, o České národní bance (dále jen „ZoČNB“), a dle ust. § 25 odst. 1 ZoB Česká národní banka. Tento fakt však nevyklučuje podání insolvenčního návrhu dlužníkem nebo věřitelem⁵⁹. V návrhu orgán dozoru nebo dohledu uvede rozhodující skutečnosti, které osvědčují úpadek dlužníka, a k návrhu připojí listiny k doložení svých tvrzení (ust. 368 odst. 1 InsZ). Záloha na náklady insolvenčního řízení se orgánu dozoru nebo dohledu neukládá (ust. § 368 odst.2 InsZ).

Zahájení insolvenčního řízení oznámí insolvenční soud vyhláškou, kterou zveřejní neprodleně, nejpozději do konce nejbližšího pracovního dne po zahájení insolvenčního řízení (ust. § 368e InsZ). Náležitosti vyhlášky dle obecné úpravy tímto požadavkem nejsou dotčeny. Vyhláška se doručí účastníkům insolvenčního řízení a dovolání proti ní není přípustné (ust. § 368e odst. 2 Insz).

Z ust. § 370 odst. 1 InsZ vyplývá povinnost insolvenčního správce zajistit bez prodlení zveřejnění podstatných částí rozhodnutí o úpadku a o prohlášení konkursu (dále jen “výtah”) v Úředním věstníku Evropské unie a nejméně ve dvou celostátních denících v každém státě, na jehož území dlužník podnikal nebo vykonával svou činnosti prostřednictvím pobočky nebo na základě jednotné licence podle zvláštního právního předpisu. Výtah musí být pořízen v českém jazyce a musí být opatřen texty "Výzva k přihlášení pohledávky. Dodržte lhůty!" a "Výzva k předložení námitek ohledně pohledávky. Dodržte lhůty!" přeloženými do všech

⁵⁹ KURKA, René a Anežka PAŘÍKOVÁ. Subjekty finančního trhu: vybrané aspekty likvidace a insolvence. V Praze: C.H. Beck, 2014. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-277-9. str. 175

úředních jazyků Evropské unie a dalších států tvořících Evropský hospodářský prostor. Tato povinnost byla do insolvenčního zákona zanesena na základě čl. 17 odst. 1 směrnice o reorganizaci a likvidaci úvěrových institucí⁶⁰.

Orgán dozoru nebo dohledu je oprávněn od insolvenčního správce požadovat informace týkající se insolvenčního řízení. (ust. § 370 odst. 7 InsZ)

Insolvenční správce je povinen pravidelně, nejméně však jednou ročně, uveřejňovat vhodným způsobem zprávu pro věřitele a veřejnost o postupu insolvenčního řízení. Zpráva musí být odsouhlasena věřitelským výborem. (ust. § 371 InsZ) tímto ustanovením je zajištěn vyšší standard informování orgánu dohledu a veřejnosti o průběhu insolvenčního řízení a upozornění veřejnosti o postupu insolvenčního řízení⁶¹.

Insolvenční soud ustanoví do funkce prvního insolvenčního správce banky osobu, která vykonává funkci likvidátora této banky nebo je Českou národní bankou navržena do funkce likvidátora této banky, pokud je současně insolvenčním správcem se zvláštním povolením. Věta první se použije obdobně pro předběžného správce (ust. § 372 odst. 1 InsZ).

Vyjma speciálního subjektu, banky, je vyžadována i specialita ohledně insolvenčního správce. Insolvenčním správcem při úpadku banky může být pouze insolvenční správce se zvláštním povolením (ust. § 3 odst. 2 zákona o IS).

Návrh fyzické osoby, veřejné obchodní společnosti a zahraniční společnosti na vydání zvláštního povolení obsahuje stejné náležitosti jako při návrhu na vydání povolení nikoliv zvláštního. K návrhu je ale nutno připojit ověřenou kopie dokladu o bezpečnostní způsobilosti fyzické osoby nebo osvědčení fyzické osoby (ust. § 4 odst. 4 zákona o IS).

⁶⁰ KURKA, René a Anežka PAŘÍKOVÁ. Subjekty finančního trhu: vybrané aspekty likvidace a insolvence. V Praze: C.H. Beck, 2014. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-277-9. str. 175

⁶¹ KURKA, René a Anežka PAŘÍKOVÁ. Subjekty finančního trhu: vybrané aspekty likvidace a insolvence. V Praze: C.H. Beck, 2014. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-277-9. str. 175

Na návrh vydá ministerstvo spravedlnosti zvláštní povolení fyzické osobě, obchodní společnosti a zahraniční společnosti tehdy, pokud splňuje stejné požadavky jako u povolení, s tím rozdílem, že u fyzické osoby je vyžadováno vykonání zvláštní zkoušky insolvenčního správce a splnění předpokladu pro výkon citlivé činnosti podle zákona o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti (ust. § 6 odst. 2 zákona o IS); jmenované společnosti musí mít ohlášeného společníka, jemuž bylo vydáno zvláštní povolení (ust. § 8 odst. 2 zákona o IS). Nad to shodná právní úprava panuje i v případě podmínce bezúhonnosti, která je totožná v případě povolení i zvláštního povolení.

Platnost zvláštního povolení je omezena na dobu 5 let ode dne nabytí právní moci. Vykonáním zvláštní zkoušky insolvenčního správce v posledních dvanácti měsících platnosti zvláštního povolení se doba platnosti zvláštního povolení prodlužuje o 5 let (ust. § 6 odst. 6 zákona o IS)

V rámci zjištění pohledávek a závazků z účetnictví dlužníka (ust. § 373 InsZ) se pohledávky věřitelů vyplývající z účetnictví dlužníka pokládají za přihlášené podle InsZ. Okamžikem přihlášení pohledávky je prohlášení konkursu. Jak již bylo řečeno, úpadek banky lze řešit pouze konkursem. Účinky prohlášení konkursu nastávají okamžikem zveřejnění rozhodnutí o prohlášení konkursu v insolvenčním rejstříku. Tyto pohledávky se tedy považují za přihlášené od tohoto okamžiku⁶². Insolvenční správce je poté povinen bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 60 dnů ode dne prohlášení konkursu, zaslat každému takovému věřiteli oznámení, ve kterém uvede, že na majetek banky byl prohlášen konkurs, výši pohledávky, skutečnost, že do této výše se jeho pohledávka považuje za přihlášenou, a případně též charakter jeho pohledávky, jakým způsobem, v jaké lhůtě a u koho lze uplatnit námitku proti výši pohledávky, jaké jsou následky marného uplynutí této lhůty, informaci o postupu pro případ, že nedojde k dohodě o výši nebo charakteru pohledávky, místo a termín konání schůze věřitelů, způsob, jakým budou věřitelé dále informováni, případná další opatření. Věřitelům, kteří mají sídlo, ústředí, bydliště nebo místo, kde se obvykle zdržují, v členském státě Evropské unie nebo jiném státě tvořícím Evropský hospodářský prostor, zasílá insolvenční správce oznámení českým jazyce, opatřené hlavičkou "Výzva k

⁶² KURKA, René a Anežka PAŘÍKOVÁ. Subjekty finančního trhu: vybrané aspekty likvidace a insolvence. V Praze: C.H. Beck, 2014. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-277-9. str. 176

předložení námitek ohledně pohledávky. Dodržte lhůty!" přeloženou do všech úředních jazyků Evropské unie a dalších států tvořících Evropský hospodářský prostor.

Výsostní postavení mají věřitelé s pohledávkami za bankami, úvěrními a spořitelními družstvy, jelikož dle ust. § 374 InsZ před pohledávkami ostatních nezajištěných věřitelů jsou uspokojovány pohledávky:

- z té části vkladů fyzických osob, malých a středních podniků, která přesahuje limit pojištění podle ust. § 41e odst. 2 ZoB,
 - z vkladů fyzických osob, malých a středních podniků, které by byly pojištěnými vklady ve smyslu ust. § 41c ZoB, kdyby nebyly přijaty prostřednictvím pobočky ve státě, který není členským státem Evropské unie nebo Evropského hospodářského prostoru,
 - z vkladů do výše náhrady podle ust. § 41e odst. 2 ZoB,
 - z Fondu pojištění vkladů vzniklé podle ust. § 41h odst. 2 ZoB,
- přičemž pohledávky dle bodu třetího a čtvrtého mají přednost před pohledávkami dle bodu prvního a druhého.

Výhodnější postavení získávají i pohledávky orgánu příslušného k řešení krize. Pohledávky orgánu příslušného k řešení krize vyplývající z úvěrů poskytnutých povinné osobě podle zákona upravujícího ozdravné postupy a řešení krize na finančním trhu a pohledávky vyplývající z nároku na úhradu nákladů, které orgán příslušný k řešení krize vynaložil v souvislosti s uplatněním opatření k řešení krize, se považují za pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou (ust. § 374a InsZ).

Institutem jedinečným pro úpadek banky je hypoteční podstata (ust. § 375 InsZ). Je-li dlužníkem banka, které byla odňata licence, majetek sloužící ke krytí hypotečních zástavních listů podle zvláštního právního předpisu tvoří hypoteční podstatu. Z výtěžku zpeněžení hypoteční podstaty se kdykoli uspokojí náklady spojené se správou a zpeněžováním hypoteční podstaty a po jejím zpeněžení pohledávky majitelů hypotečních zástavních listů. Zbude-li po uspokojení těchto pohledávek část výtěžku zpeněžení hypoteční podstaty, použije se v rozvrhu k uspokojení ostatních pohledávek. Nepostačuje-li výtěžek zpeněžení hypoteční podstaty k uspokojení pohledávek majitelů hypotečních zástavních listů v plné výši,

uspokojí se tyto pohledávky poměrně. Neuspokojená část těchto pohledávek se při rozvrhu zařadí mezi ostatní pohledávky

3.4 Úpadek tuzemské pojišťovny

Insolvenční zákon se na tuzemské pojišťovny vztahuje pouze za předpokladu, že jim bylo odejmuto povolení podle zvláštních právních předpisů upravujících jejich činnost. ZoP definuje odejmutí povolení pouze ve formě odnětí (ust. § 116 ZoP).

Na úpadek tuzemské pojišťovny se shodně jako u banky vztahují ustanovení upravující konkurs, vyloučeno není ani použití ustanovení zbylých částí insolvenčního zákona.

Insolvenční návrh podává orgán dozoru, který uděluje povolení k provozování činnosti; je jím Česká národní banka (ust. § 44 odst. 1 písm. c) ZoČNB a ust. § 84 ZoP). Možnost podání návrhu věřitelem nebo dlužníkem není omezena. V návrhu orgán dozoru uvede rozhodující skutečnosti, které osvědčují úpadek dlužníka, a k návrhu připojí listiny k doložení svých tvrzení. Záloha na náklady insolvenčního řízení se orgánu dozoru neukládá (ust. § 380 InsZ).

Insolvenční správce je povinen pravidelně, nejméně však jednou ročně, uveřejňovat vhodným způsobem zprávu pro věřitele a veřejnost o postupu insolvenčního řízení. Zpráva musí být odsouhlasena věřitelským výborem (ust. § 383 odst. 1 InsZ).

Insolvenční soud prostřednictvím orgánu dozoru informuje o vydání rozhodnutí o úpadku a o prohlášení konkursu na majetek pojišťovny orgány dozoru všech členských států Evropské unie a všech dalších státech tvořících Evropský hospodářský prostor, a to před zveřejněním rozhodnutí o úpadku a o prohlášení konkursu v insolvenčním rejstříku, a není-li to možné, neprodleně poté. Informace musí obsahovat i upozornění na možné důsledky rozhodnutí o úpadku a o prohlášení konkursu (ust. § 382 odst. 1 InsZ).

Insolvenční správce bez zbytečného odkladu zajistí zveřejnění výtahu z rozhodnutí o úpadku a o prohlášení konkursu v Úředním věstníku Evropské unie. Výtah se zveřejňuje v českém jazyce (ust. § 382 odst. 2 InsZ).

Dle ust. § 385 InsZ se pohledávky věřitelů vyplývající z účetnictví dlužníka pokládají za přihlášené podle InsZ. Okamžikem přihlášení pohledávky je prohlášení konkursu. Insolvenční správce je povinen bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 60 dnů ode dne prohlášení konkursu, zaslat každému takovému věřiteli oznámení, ve kterém uvede:

- že na majetek pojišťovny byl prohlášen konkurs,
- výši pohledávky dotčeného věřitele za touto osobou, skutečnost, že do této výše se jeho pohledávka považuje za přihlášenou, a případně charakter jeho pohledávky,
- jakým způsobem, v jaké lhůtě a u koho lze uplatnit námitku proti výši pohledávky, jaké jsou následky marného uplynutí této lhůty, a informaci o postupu pro případ, že nedojde k dohodě o výši nebo charakteru pohledávky,
- v případě pohledávky z pojištění účinky insolvenčního řízení na pojistnou smlouvu, na jejímž základě tato pohledávka vznikla, zejména datum zániku účinnosti pojistné smlouvy, včetně práv a povinností vyplývajících pojištěné osobě nebo pojištěným osobám z této smlouvy,
- místo a termín konání schůze věřitelů,
- způsob, jakým budou věřitelé dále informováni,
- případná další opatření.

Věřitelům, kteří mají sídlo, ústředí, bydliště nebo místo, kde se obvykle zdržují, v členském státě Evropské unie nebo jiném státě tvořícím Evropský hospodářský prostor, zasílá insolvenční správce oznámení v českém jazyce, které je opatřeno hlavičkou "Výzva k předložení námitek ohledně pohledávky. Dodržte lhůty!" přeloženou do všech úředních jazyků Evropské unie a dalších států tvořících Evropský hospodářský prostor. Jde-li však o pohledávku z pojištění, musí insolvenční správce zaslat věřiteli oznámení v úředním jazyce nebo v jednom z úředních jazyků členského státu Evropské unie nebo dalších států tvořících Evropský hospodářský prostor, kde má věřitel sídlo, ústředí, bydliště nebo místo, kde se obvykle zdržuje.

Insolvenční soud ustanoví do funkce prvního insolvenčního správce tuzemské pojišťovny nebo tuzemské zajišťovny osobu, která vykonává funkci likvidátora této pojišťovny nebo zajišťovny, pokud je současně insolvenčním správcem se zvláštním povolením. Věta první se použije obdobně pro předběžného správce (ust. § 384 InsZ).

Uspokojení pohledávek z pojištění má přednost před jakýmkoli jinými nároky vůči dlužníku, s výjimkou hotových výdajů a odměny insolvenčního správce a náhrady nutných výdajů a odměny likvidátora za činnost prováděnou po rozhodnutí o úpadku (ust. § 386 InsZ)

S ohledem na výše uvedené lze shrnout, že speciální právní úprava úpadku pojišťovny se příliš neliší od speciální právní úpravy banky.

3.5 Příklad banky v úpadku

Nahlédneme-li do insolvenčního rejstříku, konkrétně spisu vedeného pod sp. zn. KSBR 33 INS 19795 / 2017, zjistíme, že v říjnu roku 2018 byl likvidátorem ERB bank, a.s., v likvidaci (dále jen “Dlužník”) podán insolvenční návrh, ve kterém jsou v bodech stručně vylíčeny postupy před podáním insolvenčního návrhu. Zprvu byla Dlužníku pravomocným rozhodnutím České národní banky odňata bankovní licence. Poté Česká národní banka podala k Městskému soudu v Praze návrh na zrušení Dlužníka a jmenování jeho likvidátora. Městský soud v Praze tomuto návrhu vyšel vstříc a usnesením o jmenování likvidátora zrušil Dlužníka s likvidací a jmenoval likvidátora, který je zároveň insolvenčním správcem se zvláštním oprávněním. Poté byla vyslovena předběžná vykonatelnost usnesení o jmenování likvidátora. Další bod spočívá v tom, že v průběhu likvidace zjistil likvidátor z předběžné účetní závěrky Dlužníka, že je Dlužník v úpadku, neboť je předlužen, následoval postup dle ust. § 200 OZ, který stanoví, že zjistí-li likvidátor v průběhu likvidace, že právnická osoba je v úpadku, podá bez zbytečného odkladu insolvenční návrh. Insolvenční správce v návrhu osvědčil, že Dlužník splňuje všechny tři podmínky předlužení, tzn. Dlužník je právnickou osobou - podnikatelem, má více věřitelů - konkrétně 187, souhrn závazků dlužníka převyšuje hodnotu jeho majetku - celková výše závazků Dlužníka byla stanovena ve výši

3.588.712.404,05 Kč a oproti tomu celková hodnota majetku Dlužníka byla vyčíslena na přibližně 2.135.298.560 Kč. V neposlední řadě likvidátor uvedl, že konkurs je jediným možným způsobem řešení úpadku Dlužníka. Konec spočívá již v samotném návrhu, ve kterém Dlužník navrhuje, aby bylo insolvenčním soudem vysloveno, že se zjišťuje úpadek Dlužníka, prohlašuje se konkurs na jeho majetek a do funkce insolvenčního správce se ustanovuje současný likvidátor.

Následným krokem ze strany insolvenčního soudu bylo zveřejnění vyhlášky v insolvenčním rejstříku o zahájení insolvenčního řízení, ve které, mimo jiné, vyzval věřitele Dlužníka k podání přihlášek pohledávek.

Od zveřejnění vyhlášky v insolvenčním rejstříku byly na soud podány podněty, ve kterých se předseda představenstva Dlužníka dovolává odmítnutí a zpětvzetí návrhu a zastavení insolvenčního řízení, přičemž upozorňuje na podání insolvenčního návrhu neoprávněnou osobou

Posléze vstoupilo do insolvenčního řízení Krajské státní zastupitelství v Brně, byla zaplacená záloha na náklady insolvenčního řízení a následně předseda insolvenčního soudu určil, respektive potvrdil, do funkce insolvenčního správce dosavadního likvidátora.

Poslední položkou dosud zveřejněnou v insolvenčním rejstříku je usnesení o tom, že se zjišťuje úpadek Dlužníka, prohlašuje se konkurs na jeho majetek a insolvenčním správcem se ustanovuje dosavadní likvidátor.

Z prozatímního průběhu insolvenčního řízení lze usoudit, že následné trvání insolvenčního řízení rozhodně nebude mít hladký průběh z hlediska právního i administrativního, a to z důvodu negativního přístupu Dlužníka samotného k úpadku, nadměrnému objemu pohledávek a prvenství v oblasti úpadku banky.

Otázkou zůstává, nakolik tkví úpadek finančních institucí, fyzických a právnických osob, podnikatelů i nepodnikatelů, v nešťastném sledu událostí a jaké procento všech úpadků je způsobeno pouhou slabostí pro finanční prostředky, která je bohužel pro současnost a lidstvo toliko příznačná.

Na konec bych chtěla podotknout, že já osobně vcelku vnímám instituty zavedené insolvenčním zákonem jako prospěšné, byť se s některými zcela neztotožňuji (viz procento uspokojení za období sedmi let). Ačkoliv jsem si vědoma existencí nepříznivých událostí, jejichž odvrácení není běžný člověk s to ovlivnit, měla by každá osoba dbát pravidla, že “dluhy se mají platit”, a v nejlepším případě si počínat tak, aby s insolvenčním řízením nepřišla do styku, což může ovlivnit již zmíněným plněním svých závazků a navíc uvážlivým výběrem potenciálních dlužníků.

4. Specifika úpadku finančních institucí

Specifika lze shledat již v předchozí kapitole. Já osobně se ztotožňuji s názorem JUDr. Lukáše Zrůsta, BA (Hons), LL.M., MBA, který považuji za výstižný, přesný a příznačný pro úpadek finančních institucí. V jeho článku zabývajícím se finančními institucemi a způsobem řešení jejich úpadku za specifika označuje:

- nutnost zániku licence nebo povolení k činnosti, aby mohlo být zahájeno insolvenční řízení, tato podmínka se nevyskytuje u žádné jiné právnické osoby než u finanční instituce,
- okruh osob, které jsou oprávněny podat insolvenční návrh, což ve výsledku znamená, že vyjma dlužníka nebo věřitele může podat insolvenční návrh také Česká národní banka, která je navíc zproštěna složit zálohu na náklady insolvenčního řízení,
- možnost řešení úpadku pouze konkursem, který lze považovat za jediný efektivní a spravedlivý vůči věřitelům,
- zveřejnění podstatných částí rozhodnutí o úpadku v Úředním věstníku Evropské unie v souladu s ust. § 370 InsZ,
- skutečnost, že pohledávky věřitelů vyplývající z účetnictví dlužníka se pokládají za přihlášené ve smyslu insolvenčního zákona, co bude každému takovému věřiteli oznámeno insolvenčním správcem do šedesáti dnů od prohlášení konkursu⁶³.

⁶³ ZRŮST, Lukáš. Finanční instituce a způsob řešení jejich úpadku. In: Epravo.cz [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999, 20.5.2015 [cit. 28.3.2018]. Dostupné z <https://www.epravo.cz/top/clanky/financni-institute-a-zpusob-reseni-jejich-upadku-97805.html>. Path: Homepage; články; 20.5.2015

Závěr

Již samotná úvaha o tom, že se finanční instituce, které jsou jedním ze základních pilířů ekonomiky státu, mohou dostat do finančních problémů končících úpadkem, se zdá být na první pohled jen málo pravděpodobná. Česká republika je nepochybně pro podnikání, a to nejen finanční podnikání, malým trhem, přesto se zde mnoha bankám, pojišťovnám, spořitelním a úvěrním družstvům a popřípadě i jiným finančním institucím, včetně zahraničních bank, podařilo v minulých letech ekonomicky pevně zakotvit a dostat do podvědomí široké veřejnosti. Po dlouhou dobu se postavení bank ve společnosti zdálo být téměř неотřesitelné. V současné době ekonomická situace rovněž nebrání vzniku nových finančních institucí, avšak pozice bank a finančních institucí již vzniklých se zdá být více nestálá. Text práce ve své podstatě otevírá tento problém prostřednictvím pohledu na insolvenční řízení tak, jak jej upravuje platná právní úprava. Obsah cílí nejen na finanční instituce, ale i na ostatní právnické a fyzické osoby. Účelem práce je nepřímou poukázat na nezodpovědné aktuální finanční chování osob.

Resume

This master's thesis is based on insolvency law and partly on financial law. It is because bankruptcy of financial institutions, which is the main topic, contains financial and insolvency law. Above that part of the text comprises to other sections of law, for example business law and civil law. The greatest attention is paid to financial institutions, to classic ways of solving bankruptcy and to special way of solving bankruptcy, which is the bankruptcy of financial institutions. There are also knowledges from practice and personal point of view in the text.

Seznam zdrojů

Literatura

BAKEŠ, Milan. Finanční právo. 6., upr. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-440-7.

HÁSOVÁ, Jiřina. Insolvenční zákon: komentář. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-555-8.

HÁSOVÁ, Jiřina a Tomáš MORAVEC. Insolvenční řízení. V Praze: C.H. Beck, 2013. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-459-9.

JÁNOŠÍKOVÁ, Petra a Petr MRKÝVKA. Finanční a daňové právo. 2. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-639-2.

KURKA, René a Anežka PAŘÍKOVÁ. Subjekty finančního trhu: vybrané aspekty likvidace a insolvence. V Praze: C.H. Beck, 2014. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-277-9.

MARŠÍKOVÁ, Jolana. Insolvenční zákon: s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy, ve znění zákonů č. 69/2011 Sb. a č. 73/2011 Sb. Praha: Leges, 2011. Glosátor. ISBN 978-80-87212-75-2.

ROZEHNAL, Aleš. Obchodní právo. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Právnické učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-524-1.

ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. Civilní právo procesní. 2., aktualizované vydání.

Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právní učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5.

Internetové zdroje

ZRŮST, Lukáš. Finanční instituce a způsob řešení jejich úpadku. In: Epravo.cz [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999, 20.5.2015 [cit. 28.3.2018]. Dostupné z <https://www.epravo.cz/top/clanky/financni-instituce-a-zpusob-reseni-jejich-upadku-97805.html>. Path: Homepage; články; 20.5.2015

Česká národní banka <http://www.cnb.cz>

Insolvenční rejstřík <http://www.justice.cz>

Právní předpisy

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení

Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách

Zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech

Zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru

Zákon č. 227/2009 Sb., o pojišťovnictví

Zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

Zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích

Zákon České národní rady č. 6/1993 Sb., o České národní bance

Zákon č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství

Zákon č. 374/2015 Sb., o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu

Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví

Zákon České národní rady č. 280/1992 Sb., o resortních, oborových, podnikových a dalších zdravotních pojišťovnách

Vyhláška č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů

Vyhláška č. 312/2007 Sb., o obsahu a dalších náležitostech zkoušek insolvenčních správců